

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΜΒ'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1993

ΑΡΙΘ. 9

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευαγ. Δ. Θεοδώρου, Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μέσα στην Ἐκκλησία. — Ἐπισκ. Ἀγγελῶου Εὐθυμίου, Ἡ ἀπελπισία. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικές, κανονικές καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Δωρ. Πολυκανδριώτη, Μνήμη ἀρχιεπισκόπου Σύρου Μεθοδίου Παπαναστασοπούλου. — Ἐπίκαιρα. — Ἀλεξ. Μ. Σταυρόπουλου, Περιπέτειες σὲ δύο κόσμους. — π. Ἀντ. Ἀλεβιζόπουλου, Οἱ κυβερνήσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητας μπροστὰ στὸ πρόβλημα τῶν αἰρέσεων καὶ τῆς παραθρησκείας. — Ἀνδρέα Ν. Παπαβασιλείου, Ὁ Ἰσλαμισμὸς σὲ ἔξαρση. — Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Ἡ ὑπερεκατονταμελής χορεία τῶν ἁγίων ποὺ φέρουν τὸ ὄνομα Ἰωάννης. — Ἰω. Περγάκη - Ἐλένης Κωνσταντέλου, Ἡ θρησκευτικότητα τοῦ ἐφήβου (ἔρευνα). Ευαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις - Γεγονότα - Ἐκδόσεις.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

115 21 Ἀθήναι, Ἰασίου 1 - Τηλέφωνο 72.10.734 • Προϊστάμενος
Τυπογραφείου: Σωκράτης Μανουρόγονατος, Ἡλείου 132 -
Πέραμα.

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μέσα στὴν Ἐκκλησία

Οἱ ἑορτὲς τῆς Πεντηκοστῆς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μᾶς βοηθοῦν νὰ συνειδητοποιήσωμε τὸ ρόλο τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος μέσα στὴν Ἐκκλησία. Ὁ ρόλος αὐτὸς ἐξαίρεται κατ' ἐξοχήν στὴν Ὀρθόδοξη Πνευματολογία, ἡ ὁποία καθιστᾷ φανερόν, ὅτι μέσα στὴν Ἐκκλησία, ἐκτὸς τοῦ χριστολογικοῦ εὐχαριστιακοῦ στοιχείου, ὑπάρχει καὶ ἡ πνευματολογικὴ διάστασις. Κατὰ τὸν ἅγιο Εἰρηναῖο, «ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ἡ Ἐκκλησία, εἶναι καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ» καὶ ὅπου εἶναι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ ὅλη ἡ Χάρις». Αὐτὸ ἐξηγεῖ, γιατί ἡ Ὀρθόδοξη Λατρεία ἔχει ἐπικλητικὸν χαρακτήρα. Ἡ Ἐπίκλησις, — μὲ τὴν ὁποία παρακαλοῦμε γιὰ τὴν κάθοδο τοῦ ἁγίου Πνεύματος «ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ προκειμένα δῶρα» καὶ πάνω σὲ κάθε ὕλη, ποὺ χρησιμοποιοῦμε στὴν τελεσιουργία τῶν Μυστηρίων—, εἶναι οὐσιώδες συστατικὸ στοιχεῖο τῆς Ὀρθόδοξου Λατρείας. Πνευματολογία καὶ Χριστολογία βρίσκονται σὲ ἀμοιβαία ἀλληλεξάρτησι. Τὰ Μυστήρια καὶ οἱ ἐκκλησιαστικὲς τελετὲς δὲν ἔχουν «χριστομονιστικὸν» χαρακτήρα, ἀλλὰ τελεσιουργοῦνται μὲ τὴν κάθοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἡ Πνευματολογία, ποὺ ἐμφυλῶνει τὴν Ὀρθόδοξη Θεολογία ἦταν ἕως τώρα παραμελημένη ἢ ὑποβαθμισμένη στὴ Δύσι. Ὁ διακεκριμένος Ἐλβετὸς ἰησοῦίτης θεολόγος π. Robert Hotz σὲ μία ἀξίεπαινη ἐκτενὴ μονογραφία, στὴν ὁποία ἐξετάζει συγκριτικῶς τὴ μυστηριακὴ ζωὴ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, ἔχει τονίσει, ὅτι «ἐνῶ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐξάρει ἰδιαίτερος τὴν ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀντιθέτως ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἕως τὴ νεωτάτη ἐποχὴ μεταχειρίζεται τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος Θεολογία μᾶλλον ὡς προγονὸ (Stiefkind) καὶ γι' αὐτὸ ἀνέπτυξε περισσότερον τὴ Χριστολογία. Καὶ αὐτὸ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες ὄχι μόνον ὀδηγοῦσε σὲ ὄχι ικανοποιητικὴν ἀξιολόγησι τῆς Ἐπικλήσεως, ἀλλὰ καὶ εἶχεν ἐπίδρασι στὴ (δυτικὴ) κατανόησι τῆς ἱεραρχίας τῶν λειτουργημάτων καὶ στὴν ὅλη δυτικὴ Θεολογία τῶν Μυστηρίων» (R. Hotz, Sakramente im Wechselspiel zwischen Ost und West, Zürich 1979, σ. 268).

Ἐπομένως εἶναι εὐχάριστο καὶ εὐόιανο τὸ γεγονὸς, ὅτι σήμερα στὴ Δύσι μετὰ τὴ Β' Σύνοδο τοῦ Βατικανοῦ ἢ ζυγαριὰ τῶν νέων λειτουργικῶν μεταρρυθμίσεων κλίνει ἐμφανῶς πρὸς τὴν κατεύθυνσι τῆς Ἐπικλήσεως καὶ τῆς Πνευματολογίας. Ἔτσι λ.χ. Ἐπίκλησις ὑπάρχει σήμερον σὲ νέες εὐχαριστιακὲς προσευχὲς (= Ἀναφορὲς) τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Δύ-

9. Η ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

Τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀχελώου κ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Ὁ ἀρχαῖος κόσμος ἦταν βυθισμένος στὴν ἀπελπίσ-
σια. Οἱ μεγάλες καταστροφές τοῦ φυσικοῦ κακοῦ,
ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, καὶ ἡ ἀποτελεμάτωση τῆς κοινωνι-
κῆς ζωῆς, ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἔκαναν τοὺς ἀνθρώπους νὰ
ζοῦν μέσα στὸ σκοτάδι τῆς ἀπελπίσσιας. Ἡ ζωὴ κυ-
λοῦσε χωρὶς κανένα ἐνδιαφέρον. Ἡ ἱστορία, σὰν ἕ-
νας χαραγμένος δίσκος, ἐπαναλάμβανε συνεχῶς τὰ ἴ-
δια καὶ τὰ ἴδια. Ἡ μιὰ γενεὰ ἀντέγραφε τὴν ἄλλη.
Ἡ ἀνθρωπότητα διψοῦσε γιὰ μιὰ ἀλλαγὴ, γιὰ κάτι τὸ
πραγματικὰ καινούργιο. Αὐτὸ ὅμως τὸ «καινούργιο»
δὲν τὸ ἐβλεπε πουθενά. Ἀπήχηση τῆς ἀπελπίσσιας τοῦ
ἀρχαίου κόσμου συναντᾶμε στὴν Π. Διαθήκη, στὴν
ἀρχὴ τοῦ Βιβλίου «Ἐκκλησιαστής»:

*«Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης! Τί
κερδίζει τελικὰ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ὅλο τὸν κόπο του
ποῦ μοχθεῖ κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο; Μιὰ γενεὰ φεύγει καὶ
μιὰ γενεὰ ἔρχεται καὶ ἡ γῆ παραμένει αἰωνίως ἡ ἴ-
δια. Ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύει ὁ ἥλιος στὸν ἴδιο
τόπο... ὅλοι οἱ χεῖμαρροι χύνονται στὴ θάλασσα καὶ ἡ
θάλασσα δὲ χορταίνει... τὸ μάτι τοῦ ἀνθρώπου δὲ
χορταίνει νὰ βλέπει καὶ τὸ αὐτί του νὰ ἀκούει... Κἀτι
ποῦ ἔγινε στὸ παρελθὸν θὰ ξανασυμβεῖ στὸ μέλλον.
Τίποτε τὸ νέο καὶ τὸ καινούργιο δὲν ὑπάρχει κάτω
ἀπὸ τὸν ἥλιο. Σ' ἐκεῖνον ποῦ θὰ πεῖ: 'νά, αὐτὸ εἶναι
ἓνα καινούργιο γεγονός,' θὰ τοῦ δοθεῖ ἀμέσως ἡ ἀ-
πάντηση: 'μὰ αὐτὸ ἔχει συμβεῖ ἤδη στοὺς προηγούμε-
νους αἰῶνες' (β' 2-10).*

Ὡστόσο, τὸ φαινόμενο αὐτὸ τῆς ἀπελπίσσιας δὲν
ἦταν χαρακτηριστικὸ τοῦ ἀρχαίου μόνο κόσμου. Ἐ-
πανεμφανίστηκε καὶ στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, μὲ παγκό-

σιμες μάλιστα διαστάσεις. Βασικὲς αἰτίες τῆς ἀπελι-
πίσσιας τοῦ σύγχρονου κόσμου εἶναι οἱ ἑξῆς:

Πρῶτον, ἡ κρίση τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολο-
γίας. Ἡ σύγχρονη ἀνθρωπότητα ἔζησε χωρὶς τὴν πί-
στη στὸν Θεό, γιὰ περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια.
Στὶς ἀρχές ἰδίως τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἡ ἀθεΐα εἶχεν ὑπο-
σχεθεῖ στὴν ἀνθρωπότητα «καλύτερες μέρες». Τὶς κα-
λύτερες αὐτὲς μέρες θὰ τὶς ἐξασφάλιζαν γιὰ τὴν ἀν-
θρωπότητα ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Τεχνολογία καὶ ὄχι
πιὰ... ὁ Θεός!

Σήμερα, ὅμως, στὸ τέλος τοῦ 20οῦ αἰῶνα, ἡ ἀν-
θρωπότητα ἔχει πεισθεῖ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνο-
λογία ὄχι μόνο δὲν τὴν ἔσωσαν ἀπὸ τὰ δεινὰ, ἀλλὰ
εὐθύνονται καὶ γιὰ τὰ θύματα καὶ τὶς καταστροφές
δύο Παγκοσμίων Πολέμων (1914 καὶ 1939), καθὼς καὶ
τὴ σύγχρονη ἀπειλὴ πυρηνικοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ
Πλανήτη μας!

Δεύτερον, ἡ κατάρρευση τῆς μαρξιστικῆς ἰδεολο-
γίας. Ὁ Μαρξισμὸς εἶχε σκορπίσει στοὺς λαοὺς τοῦ
κόσμου πολλὲς ὑποσχέσεις καὶ εἶχε δημιουργήσει
πολλὲς ἐλπίδες. Ἐκατομμύρια ἀνθρώποι εἶχαν πιστέ-
ψει, ὅτι ὄχι πιὰ ὁ Θεός, ἀλλὰ ὁ Μάρξ ἦταν ὁ Σωτή-
ρας τοῦ κόσμου. Ἐκεῖνο μάλιστα ποῦ συγκινοῦσε ἰ-
διαίτερα τὶς ἐργατικὲς μάζες (τὸ προλεταριάτο) ἦταν
ὁ μαρξιστικὸς μεσσιανισμὸς: ἡ ἰδανικὴ κοινωνία θὰ
εἶναι ἱστορικὴ πραγματικότητα καὶ ὄχι μετα-ἱστορικὴ,
ὅπως διακηρύττει ὁ Χριστιανισμὸς. Καὶ αὐτὴ ἡ χρυσὴ
ἐποχὴ θὰ ἔλθει, ὅταν (στὸ μέλλον) ὁ Μαρξισμὸς, ὡς
πρότυπο ζωῆς, θὰ ἐπικρατήσει σὲ ὅλο τὸν κόσμο!

σεως καὶ στὴν τελεσιουργία ἄλλων Μυστηρίων,
ἐνῶ στὸ λειτουργικὸ κείμενο τοῦ Μυστηρίου τοῦ
Χρίσματος —κατόπιν καὶ χαρακτηριστικῆς προ-
τροπῆς τοῦ ἀειμνήστου Πάπα Παύλου ΣΤ'— υἱο-
θετήθηκε ἡ φράσις «Σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος
Ἀγίου».

Παρὰ ταῦτα, ἡ ἐπικλητικὴ στροφή γίνεται στὴ
Δύσι μὲ βήματα σημειωτά. Ἔτσι ὁ ἐπικλητικὸς χα-
ρακτήρ τῆς Ὁρθοδόξου Λατρείας «ἐξακολουθεῖ
νὰ παραμένῃ τὸ ἀνυπέρβλητον εἰδοποιὸν γνώρι-
σμα αὐτῆς» (Ἐμμ. Σημανδηράκης). Μέσα στὶς εὐ-
χὲς καὶ στοὺς ὕμνους τῆς ἐκφράζονται κατὰ τὸν
καλύτερο τρόπο τὰ ὀρθόδοξα βιώματα γιὰ τὸ ὅτι ὁ
ἀγαθὸς Παράκλητος μοιάζει μὲ βροχὴ, ποῦ χαρίζ-
ει ζωὴ στὴ διψασμένη γῆ (Ἦσ. λβ' 15' μγ' 3.

Ἰεζεκ. λστ' 25) μεταμορφώνει τὶς καρδιές (Ψαλμ.
ρμβ' 10)· μᾶς καθαρίζει «ἀπὸ πάσης κηλίδος»· δη-
μιουργεῖ μέσα μας «ἀγάπην, χαρὰν, εἰρήνην, μα-
κροθυμίαν, χρηστότητα, ἀγαθωσύνην, πίστιν, πραό-
τητα, ἐγκράτειαν» (Γαλ. ε' 22)· χαρίζει τὰ «κρείτ-
τονα χαρίσματα» (Α' Κορ. ιβ' 31) τῆς πίστεως,
τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης, ἡ ὁποία ἔχει τὸ πρω-
τεῖον (Α' Κορ. ιγ')· ὁδηγεῖ στὴν ἐνότητα τοῦ Σώ-
ματος τοῦ Χριστοῦ (Ἐφ. δ' 4· Α' Κορ. ιβ' 13)·
οἰκοδομεῖ τὴν Ἐκκλησία (Α' Κορ. ιδ' 4), «πάντα
χορηγεῖ»· «βρῦει προφητείας, ἱερέας τελειοῖ, ἀ-
γραμμάτους σοφίαν ἐδίδαξεν, ἀλεις θεολόγους ἀ-
νέδειξεν, ὅλον συγκροτεῖ τὸν θεομὸν τῆς Ἐκκλη-
σίας».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἐδῶ ὁμως καὶ λίγα χρόνια, ἡ ἀνθρωπότητα ἐκ-
πληκτη παρηκολούθησε τὴν παταγώδη κατάρρευση
τῆς μαρξιστικῆς ιδεολογίας. Τὸ γεγονός αὐτὸ συγκλό-
νισε ὀλόκληρο τὸν κόσμο, ἀποτέλεσε ὁμως ἀφορμὴ,
ὥστε ἑκατομμύρια ὄπαδοὶ τοῦ κοινωνικοπολιτικοῦ
αὐτοῦ συστήματος, ἰδίως διανοοῦμενοι καὶ νέοι, νὰ
βυθιστοῦν στὸ πέλαγος τῆς ἀπελπισίας, βλέποντας
τοὺς ἀγῶνες καὶ τὰ ὄνειρα μᾶς ὀλόκληρης ζωῆς νὰ
χάνονται καὶ νὰ σβήνονται...

Τρίτον, ἡ κρίση τῆς *σεξουαλικῆς ἐπανάστασης*. Ἡ
λεγόμενη σεξουαλικὴ ἐπανάσταση εἶχε προκαλέσει
μεγάλῃ ἀναστάτωση στὴν ἐποχὴ μας. Οἱ σύγχρονοι
ἄνθρωποι ἄρχισαν νὰ ἐγκαταλείπουν τὴ χριστιανικὴ
ἠθικὴ καὶ νὰ ζοῦν, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, «ἐλεύθερα»,
χωρὶς... ἠθικὰς ἀναστολὰς καὶ δεσμεύσεις (taboos)!
Ὅσοι μάλιστα ἤθελαν νὰ ἀκολουθήσουν τὸ πρότυπο
τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, καὶ ἰδιαίτερα οἱ νέοι καὶ οἱ
νέες, ἄρχισαν νὰ δοκιμάζονται καὶ νὰ καταπιέζονται
ἀπὸ τὸ οἰκογενειακὸ καὶ κοινωνικὸ τους περιβάλλον.
Εὐκόλα ὁ καθένας τοὺς ἔριχνε τὴ «ρετσινὰ» ὅτι εἶ-
ναι ἀσυγχρόνιστοι καὶ ὀπισθοδρομικοί, ἐνῶ ταυτό-
χρονα, οἱ ἀπόψεις τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς χαρακτη-
ρίζονταν ὡς «σκουριασμένες ιδέες»!

Δὲν πρόλαβε ὁμως νὰ τελειώσει ὁ αἰώνας μας καὶ
ἓνας μικρὸς καὶ ἀδιόρατος ἰός, ὁ ἰός τοῦ Ἑϊτζ, ἔμελλε
νὰ φέρει στὴν ἐμβρόντιη ἀνθρωπότητα τὸ συντα-
ρακτικὸ μήνυμα, ὅτι ἡ σεξουαλικὴ ἐπανάσταση ἦταν
λάθος! Μιὰ ἀκόμη «Χίμαιρα» καὶ μιὰ «Οὐτοπία».
Ἐκατομμύρια ἄνθρωποι, καὶ ἰδίως νέοι, ἄρχισαν νὰ
πεθαίνουν, κάτω ἀπὸ τὰ ἀνελέητα πλήγματα τῆς μά-
στιγας τοῦ αἰῶνα καὶ μαζί τους νὰ σβήνονται τόσες
ὑποσχέσεις καὶ νὰ χάνονται τόσες ἐλπίδες γιὰ μιὰ
ἐλεύθερη, χαρούμενη καὶ ὁμορφὴ ζωή...

Ὅλα ἀκριβῶς αὐτὰ τὰ συγκλονιστικὰ γεγονότα ἔ-
γιναν ἀφορμὴ, ὥστε ἡ ἀπελπισία νὰ τυλίξει καὶ πάλι
στὰ πλοκάμια τῆς τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ ἡ ἀπελπισία
αὐτὴ εἶναι ἡ κύρια αἰτία τῆς στροφῆς πολλῶν συγ-
χρόνων ἀνθρώπων, ἰδίως τῆς νεολαίας, στὴν ἀναρχία,
τὸ μηδενισμό, τὰ ναρκωτικὰ καὶ τοὺς ἑξαλλους χο-
ροὺς. Ἡ ἀπελπισία, σὰν ἓνα παγκόσμιο παλιρροϊκὸ
κῦμα, σαρώνει καὶ πλήττει ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότη-
τα!

Ἡ μόνη δύναμη ποὺ μπορεῖ νὰ ἀνακόψει τὸ κῦμα
αὐτὸ τῆς παγκόσμιας ἀπελπισίας καὶ ἀπογοήτευσης
εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ὁ αἰώνιος αὐτὸς κυματοθραύστης.
Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται σήμερα νὰ πετάξει σωσιβία
στοὺς ἀπελπισμένους ναυαγούς τῆς ζωῆς. Νὰ σκορπί-
σει ἐλπίδες. Καὶ ἰδιόκτετα:

α) Νὰ σκορπίσει *ἐλπίδες*. Νὰ βροντοφωνάξει τὸ
ἐλπιδοφόρο καὶ αισιόδοξο μήνυμα τοῦ «Εὐαγγελίου
τοῦ Χριστοῦ» (Γαλ. α' 7). **ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΛΠΙΔΑ!** Ὁ
Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπίδα τοῦ συγχρόνου κόσμου. Χω-
ρὶς ρητορίες, χωρὶς φανατισμοὺς καὶ μισαλλοδοξίες,

μὲ τὴ βεβαιότητα ποὺ χαρίζει ἡ πίστη στὴν Ἀλήθεια,
οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκκλησίας καλοῦνται νὰ προσφέ-
ρουν τὴ μόνη ἐλπίδα στοὺς ἀπελπισμένους τῆς σύγ-
χρονης ζωῆς. Ἡ ἀποτυχία μάλιστα ὅλων τῶν κινήμα-
των τῆς ἀθεΐας δίνει στὴν Ἐκκλησίαν ἓνα ἐπὶ πλέον
ἐπιχειρήμα: ἡ ἀνθρωπότητα, ὄχι μόνον δὲν ὠφελήθηκε
ἀπὸ τὴν ἀθεΐα, ἀλλὰ καὶ χρεωκόπησε. Εἶναι ἐπίσης
χρήσιμο νὰ τονίζεται, ὅτι ἡ καταφυγὴ στὴν ἐξαλλοσύ-
νη, τὸν ἀναρχισμό καὶ μηδενισμό κ.λπ., δὲν εἶναι λύ-
ση. Ἡ ἄρνηση δὲν διορθώνει τὴν ἄρνηση. Ἡ ἄρνηση
διορθώνεται μὲ τὴ θέση. Μὲ τὴ θετικὴ δράση καὶ δη-
μιουργία. Ἡ ἀποτυχία ἀντιμετωπίζεται μὲ συναγωγὴ
συμπερασμάτων, μὲ νέες ἀποφάσεις καὶ νέες ἐπιλο-
γές.

β) Ἡ Ἐκκλησία, ἀκόμη, καλεῖται σήμερα νὰ προ-
τοστατήσῃ σὲ μιὰ ἀγωγὴ ἐλπίδας. Οἱ χριστιανοί, τὰ
ζωντανὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ γίνονται ἀγ-
γελιαφόροι ἐλπίδας στὸ περιβάλλον τους: στὴ νεο-
λαΐα, τοὺς διανοοῦμενους, τοὺς ἐργάτες, τοὺς τεχνι-
κούς: «Υπάρχει καὶ ζεῖ ὁ Θεός. Ὁ Θεός εἶναι μαζί
μας. Ὁ Θεὸς δὲ μᾶς ἐγκατέλειψε. Ἐμεῖς νὰ ἐπιστρέ-
ψουμε καὶ ζήσουμε κοντὰ στὸν Θεό!» κ.λπ. Ἡ σταυ-
ροφορία αὐτὴ τῆς ἐλπίδας θὰ ἔχει μάλιστα πῶς πολλὰ
ἀποτελέσματα, ὅταν ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ συνειδητὰ
μέλη τῆς, μαζί μὲ τὸ «*λόγο τῆς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδος*»
(Α' Πέτρο. γ' 15), προσφέρουν καὶ ἄμεσες λύσεις στὰ
συγκεκριμένα προβλήματα ζωῆς, ποὺ ἀντιμετωπίζουν
σήμερα οἱ ἄνθρωποι. Μὲ ἄλλα λόγια, ἡ ποιμαντικὴ
ὀργάνωση καὶ δραστηριοποίηση τῆς Ἐκκλησίας ἐπι-
βάλλεται πλέον ἐν τῶν πραγμάτων. Εἶναι ἀνάγκη ἐπι-
τακτικὴ καὶ ἐπείγουσα.

γ) Ἡ Ἐκκλησία, τέλος, καλεῖται νὰ συμμετάσχει
στὴν παγκόσμια κινήτοποίηση γιὰ τὴ *σωτηρία τοῦ*
Πλανῆτη μας ἀπὸ τὴν οἰκολογικὴ καταστροφὴ ποὺ
τὴν ἀπειλεῖ. Ἡ Ὁρθοδοξία, ἰδιόκτετα, ποὺ ἐπιγρά-
τησε στὶς γεωργικηνοτροφικὲς περιοχὲς τῆς Ἀνατο-
λῆς καὶ τῆς Μεσογείου καὶ μὲ τόση σοφία καὶ φρον-
τίδα διαφύλαξε τὴν ἁρμονία καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ
φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἔχει ἓνα ἐπιπρόσθετο μήνυ-
μα νὰ δώσει στὴ σύγχρονη παγκόσμια οἰκολογικὴ
προσπάθεια. Ἐνα μήνυμα ἐλπίδας ποὺ βασίζεται
στὴν πίστη τῆς σὸν Παντοκράτορα Κύριο, ποὺ εἶναι
ὄχι μόνον ὁ «*ποιητὴς ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀορά-
των*», ἀλλὰ καὶ ὁ Κυβερνήτης τοῦ σύμπαντος κόσμου.
Ἡ διατήρηση τοῦ φυσικοῦ κόσμου δὲν ἐξαρτᾶται μό-
νο ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι θέμα ποὺ ἀνήκει στὴν
ἄμεση δικαιοδοσία τοῦ Θεοῦ. «*Ὁ κόσμος καὶ πάντα*
τὰ ἐν αὐτῷ» (Πράξ. ιζ' 24) βρίσκεται πάντα κάτω
ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχον τοῦ Παντοκράτορα. Ὅπως
τὸ παρελθόν, ἔτσι καὶ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ
σύμπαντος κόσμου βρίσκονται στὰ παντοδύναμα χέ-
ρια του.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΑΗ, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

504. Είναι ὀρθὸ κατὰ τὸν ἑσπερινὸ τῆς γονυκλισίας τῆς Πεντηκοστῆς νὰ μὴ ψάλλονται μόνο τὰ τρία τροπάρια τοῦ δ' ἤχου ποὺ ἔχει τὸ Πεντηκοστάριο («Παράδοξα σήμερον...» κ.λπ.) δὶς, ἀλλὰ νὰ προτάσσονται τὰ τρία πρώτα τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ α' ἤχου («Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν...» κ.λπ.); (Ἑρώτηση π. Α. Α.)

Δὲν γνωρίζω ἀπὸ ποῦ ἔλκει τὴν ἀρχὴ τῆς ἡ πράξης αὐτῆ, ἀλλὰ βλέπω πὼς συνηθίζεται ἀπὸ πολλοὺς τελευταῖα. Ἐπικαλοῦνται τὴν ἐξαιρετικὴ ὠραιότητα τῶν τριῶν πρώτων τροπαρίων τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν κόρο ποὺ προκαλεῖ ἡ διπλὴ ἐπανάληψη τροπαρίων, ποὺ ἔχουν μάλιστα ψαλεῖ πρὶν ἀπὸ λίγο στοὺς αἶνους. Τὸ Πεντηκοστάριο πάντως καὶ τὰ τυπικὰ προβλέπουν τὴ διπλὴ ψαλμωδία τῶν τριῶν τροπαρίων, ἰδιωμένων τοῦ δ' ἤχου «Παράδοξα σήμερον...», «Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἦν μὲν ἀεὶ...» καὶ «Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον φῶς καὶ ζωὴ...». Αὐτὸ δὲν νομίζω πὼς γίνεται τυχαία. Ἡ ἀναφορὰ στὸ γεγονός τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος στὸ πρῶτο τροπάριο καὶ τὸ θεολογικὸ του ἐγκώμιο στὰ δύο ἄλλα ταιριάζει ἀσφαλῶς καλλίτερα στὸ ἑορτολογικὸ θέμα τῆς Δευτέρας, στὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀπὸ ὅσο τὰ τροπάρια τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς, ποὺ γενικὰ ἀναφέρονται στὸ θέμα τῆς Πεντηκοστῆς. Προφανῶς καὶ ὁ δ' ἤχος προκρίνεται τοῦ α', ὡς πανηγυρικότερος, ὁ δὲ ἑσπερινὸς τῆς γονυκλισίας ἔχει ἔντονο τὸ στοιχεῖο αὐτό. Ὅσο γιὰ τὴν ἐπανάληψη τῶν ἰδίων τροπαρίων, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ εἶναι ἠθελημένη, μὰ καὶ οἱ συντάκτες τοῦ τυπικοῦ εἶχαν τὴ δυνατότητα νὰ κινήθουν πολὺ ἄνετα στὶς ἐπιλογές τους μέσα στὸν πλοῦτο τῶν τροπαρίων τῆς Πεντηκοστῆς. Ἡ ἀναδίπλωση τῶν τροπαρίων, ὅταν δὲν φθάνει σὲ ὑπερβολές, ἔχει καὶ αὐτὴ τὴν χάρη καὶ τὴν σκοπιμότητά της. Βοηθᾷ δηλαδὴ στὴν ἀφομοίωση τοῦ περιεχομένου τῶν ὕμνων καὶ στὴν καλλίτερη γνώση τους ἀπὸ τὸ λαό, ποὺ δὲν ἔχει οὔτε βιβλία οὔτε πολλὰς θεολογικὰς καὶ γραμματικὰς ἀκόμα γνώσεις. Γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς δὲν θὰ ἦταν ἄξια μιμήσεως, ὅπως νομίζω, ἡ πρωτοβουλία αὐτῆ, ποὺ ἐπὶ πλέον συντελεῖ στὴν χαλάρωση τῆς λειτουργικῆς πειθαρχίας. Ἡ τάξη ἔχει ἔτσι ἀποκρυσταλλωθεῖ καὶ ἂς τὴν σεβαστοῦμε γιὰ τὴν διατήρηση τῆς λειτουργικῆς συνοχῆς ποὺ ἀποσαθρώνεται μὲ τὶς

αὐθαίρετες ἰδιωτικὰς πρωτοβουλίας. Τροπάρια ἐν προκειμένῳ ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, πολλὰ καὶ καλά. Ποιὸς θὰ ρυθμίσει τὴν ἐπιλογή τους ἂν ἡ προτίμηση τοῦ Πεντηκοσταρίου δὲν θεωρηθεῖ ὑποχρεωτικὴ, τρόπον τινά, ἀπὸ τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς ἱερῆς ψαλμωδίας; Θὰ ὀδηγηθοῦμε σὲ ἀναρχία.

Χωρὶς νὰ θεωρηθεῖ λόγος ἀναιρέσεως ἡ σχετικοποίησις ὅσων γράφηκαν ἀνωτέρω καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν θὰ ἔχει μιμητὰς, ἀπλῶς γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ πράγματος σημειῶνω, τὸ ἄλλως τε αὐτονόητο, ὅτι ἡ πράξις δὲν ἦταν τόσο ὅσο φαίνεται μονολιθικὴ. Τὸ τυπικὸ ἐπὶ παραδείγματι τῆς Μονῆς τῆς Εὐεργέτιδος (ΙΒ' αἰώνας) προβλέπει γιὰ τὸν ἑσπερινὸ τῆς γονυκλισίας ἕξι τροπάρια στὸ «Κύριε, ἐκέκραξα»: Τὰ τρία τοῦ δ' ἤχου καὶ τρία τοῦ β' τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς «πρὸς μίαν» («Ἐν τοῖς προφήταις...», «Ἐἶδομεν τὸ φῶς...», «Ἐν ταῖς αὐλαῖς σου...»), στὸ «Δόξα. Καὶ νῦν» δὲ τὸ «Ἐν ταῖς αὐλαῖς σου...».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΩΝ

Τὸ βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἔχει καὶ τὴν ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ τῶν βιβλίων:

* **ΕΡΜΗΝΕΙΑΙ ΕΥΣΕΒΕΙΣ** περὶ ΜΙΜΗΣΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ, μὲ στόχασες πνευματικὰς καὶ κατάνυξιν εἰς κάθε κεφάλαιον. Προνοία τοῦ Μητροπολίτου Γρεβενῶν Σεργίου.

* **Η ΖΩΗ ΕΚ ΤΑΦΩΝ**. Αὐθεντικὰς μαρτυρίας τῆς θαυμαστῆς φανερώσεως τῶν ἁγίων Ραφαήλ, Νικολάου καὶ Εἰρήνης. Τοῦ Μητροπ. Γουμεινίσσης Δημητρίου.

* **ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΤΕΛΕΤΗ ΛΗΞΕΩΣ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΣ**, ἡ πὼς οἱ ἐξελικτικοὶ ἐπίσσουν γιὰ νὰ πείσουν ὅτι τὰ εἶδη ἐξελίσσονται. Τοῦ Γιάννη Κωστόφ, φυσικοῦ.

* **ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΙΧΗ: ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α' Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ**. Τοῦ διατελ. Καθηγητοῦ Ἄθαν. Δεληκωστοπούλου.

* **ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ, Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ**. Τοῦ ἰδίου.

* **Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΙΕΡΩΣΥΝΗ** (ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως τῶν δέκα πρώτων αἰώνων μ.Χ.). Τοῦ ἐπισκόπου Κατάνης Ἰακώβου (Πηλίη).

* **Ο ΘΕΟΣ** (κατὰ τὴν Φιλοσοφίαν, τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ τὴν Χριστιανικὴν Θεολογίαν). Τοῦ ἰδίου.

* **Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ** (Φύσις καὶ σημασία, Ἱστορία καὶ Φιλολογία, Θεολογία καὶ Ἐσχατολογία, Φιλοσοφία καὶ Ἠθικὴ, Κανονικότης καὶ περιγραφή περιεχομένου). Τοῦ ἰδίου.

**ΜΝΗΜΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΥΡΟΥ
ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ (1833–1903)
ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΗ ΑΜΦΙΕΤΗΡΙΔΙ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΑΥΤΟΥ (1903–1993)***

Ἡ ἐφημερὶς «ΑΠΟΛΛΩΝ» διέσωσε τὰ κατ' αὐτήν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐνταῦθα σημειώνομεν:

«Ἡ λυπηρὰ εἶδησις τοῦ θανάτου τοῦ λαοφιλοῦς Ἀρχιεπισκόπου ἐξεδηλώθη ἐν τῇ πόλει καὶ ἐπισήμως. Δημόσια καὶ δημοτικὰ καταστήματα καὶ ἅπαντα τὰ σωματεῖα, καθὼς καὶ τὰ ἀτιμολοῖα τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Ἀτιμολοῖας ὕψωσαν τὰς σημαίας μεισιτίους, ἡ μουσικὴ δὲν ἐπαιάνισεν ἐν τῇ πλατεῖα, τὸ θέατρον

Τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. ΔΩΡ. ΠΟΥΛΚΑΝΔΡΙΩΤΗ
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητρο. Σύρου

ἀνέβαλε τὴν παράστασίν του, καὶ οἱ εἰς τὰ διάφορα καφενεῖα καὶ ἄλλα κέντρα μουσικοὶ θίασοι, αὐθορμητῶς ἔπαιον παιανίζοντες [...].

Ἀκριβῶς τὴν 9ην π.μ. ὥραν τῆς Δευτέρας, ἤρξατο κηδευόμενος ὁ σεπτὸς νεκρὸς ἐν πάσῃ ἐκκλησιαστικῇ μεγαλοπρεπεῖα. Ἐκράτουν δὲ τὰς ταινίας τοῦ φερέτρου ἐν στολῇ ὁ Νομάρχης κ. Χρυσανθόπουλος, ὁ Δήμαρχος Ἐρμουπόλεως κ. Μάσχος, ὁ Πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Δ. Βοκοτόπουλος καὶ ὁ Πρόεδρος τῶν Πρωτοδικῶν κ. Ν. Μαρκόπουλος. Ἐκ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἡ συνοδεία κατήλθεν εἰς τὸν παραπλεύρως Ναὸν τῆς Μητροπόλεως ὅπου ἐψάλλη ἡ διὰ τοὺς νεκροὺς ἀκολουθία, μεθ' ἣν πρῶτον ὁ Σ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Παρθένιος δι' ὠραίου λόγου (ὄν καὶ δημοσιεύομεν) προσεφώνησε τὸν νεκρὸν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατόπιν δὲ ὁ κ. Δημήτριος Βοκοτόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς Ἐρμουπόλεως ἐξεφώνησε λόγον τέλειον ἐξάρας τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀειμνήστου Ἱεράρχου. Ὁ λόγος τοῦ κ. Βοκοτοπούλου παρὰ πάντων ἐπληρέθη. Μεθ' ὃ τελευταῖον ὁ Σχολάρχης κ. Ν. Πολίτης ἐξεφώνησε τρίτον λόγον, δι' οὗ μακροηγοήσας, ἐκράτησε τὸ πλῆθος, ἐν ἀγωνία ἀναμένον, μέχρι τῆς 11 καὶ πλέον ὥρας.

Τάξις μέχρι τοῦ ναοῦ καὶ ἐν τῷ ναῷ δὲν ἐτηρήθη μὲ ὄλην τὴν προσπάθειαν τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Διότι ἀκράτητον τὸ πλῆθος ἤθελε νὰ ἴδῃ διὰ τελευταῖαν φορὰν τὸν Δεσπότην του. Κατόπιν ὅμως μετὰ τὴν ἐκ τοῦ Ναοῦ ἐξοδὸν ἐτηρήθη ἡ προσήκουσα τά-

ξις. Προηγούντο ἐν τῇ κηδεῖα οἱ τρόφιμοι τοῦ ἐνταῦθα Ὁρφανοτροφείου καὶ μετὰ τοὺτους οἱ τοῦ Πτωχοκομείου γέροντες. Τούτους ἠκολούθουν κατὰ σειρὰν καὶ εἰς τετράδας μετὰ τῶν οἰκείων διδασκάλων οἱ μαθηταὶ τῶν δημοτικῶν, τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ τοῦ Γυμνασίου, εἶτα ἡ μουσικὴ τῶν «Φιλομούσων Σύρου» πένθημα ἀνακρούουσα ἐμβατήρια, ἦν ἠκολούθουν νέοι μελανειμονοῦντες φέροντες τοὺς εἰς τὸν νεκρὸν κατατεθέντας στεφάνους. Ὁ ἱερὸς κλῆρος ἐν στολῇ κατόπιν εἰς δύο στίχους μετὰ τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Παρθενίου εἰς τὸ τέλος προηγούντο τοῦ φερέτρου, ὅπερ ἠκολούθουν ἀσκεπεῖς οἱ συγγενεῖς τοῦ ἀοιδίμου Ἱεράρχου, αἱ διάφοροι ἀρχαὶ καὶ πλῆθος ἄπειρον πολιτῶν. Δεξιᾷ δὲ καὶ ἀριστερᾷ τοῦ νεκροῦ ἠκολούθει τὸ στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα.

Ἡ συνοδεία ἐκ τῆς Μητροπόλεως κατήλθεν εἰς τὴν πλατεῖαν καὶ ἐκεῖθεν ἀνῆλθεν πρὸς τὸν Ἅγιον Νικόλαον, εἰσῆλθε κατόπιν εἰς τὴν ὁδὸν Ἀπόλλωνος καὶ διὰ τῆς πρὸ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Δυτικῶν ὁδοῦ ἔφθασεν εἰς τὴν ὁδὸν Ἀγορᾶς ἣν ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς ὁδοῦ Ποσειδωνίας δι' ἧς ἔφθασεν εἰς τὴν τελευταῖαν κατοικίαν τοῦ νεκροῦ, ἔνθα ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Κύριλλος Βενιέρης καὶ ὁ νεαρὸς δικηγόρος κ. Ἰωάν. Μελέκος ἐξεφώνησαν τοὺς ὑστάτους πρὸς τὸν μεταστάντα λόγους»⁵.

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ἀειμνήστου
Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν ΜΕΘΟΔΙΟΥ
ὑπὸ τοῦ Σ. Ἀρχιεπισκόπου Αἰτωλοακαρνανίας
κ. ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΑΚΥΛΑ
μέλους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος

Σεβασμιώτατε ἱεράρχα ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ!

Βαθῶς συγκινημένος ἔρχομαι ἀπὸ τῆς Ἱερᾶς ταύτης καθέδρας, τῆς ὑπὲρ πᾶν ἄλλο βῆμα ὑψηλοτέρας, ἀφ' ἧς ἐξαγγέλλονται ῥήματα ζωῆς αἰωνίου, ἔρχομαι λέγω νὰ σὲ προσφωνήσω ἐν Ὄνόματι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ἧς ἀποτελῶ μέλος καὶ γὰρ ὁ ἐλάχιστος λειτουργός, κατακεῖμενος ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ Ναῷ, ἐν ᾧ ἄλλοτε ἐτέλεις τὰ τῆς θεῆς λατρείας, καὶ ἀνέπεμπες τὰς ἰλασθηρίους εὐχὰς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν Ἐπουράνιον Βασιλέα, τὸν πατέρα τῶν φώτων καὶ πάσης παρακλήσεως ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ

* Συνέχεια ἀπὸ τῆ σελ. 150 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

ἐμπιστευθέντος σοι λογικῷ ποιμνίου, καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀνεκλάλητον θλίψιν αὐτῆς ἐπὶ τῷ προώρῳ θαλάτῳ σου.

Ἐν τῷ Ἱερῷ προσώπῳ σου, σεβασμιώτατε ἀδελφέ, ἡ μὲν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐστερήθη ἐνὸς τῶν ἐγκρίτων καὶ διαπρεπῶν αὐτῆς Ἱεραρχῶν, ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ Σύρου καὶ Τήνου ἀπώλεσε τὸν δραστήριον αὐτῆς Ἱεράρχην.

Ἱεράρχην, ἀφιερωθέντα ἐκ παίδων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκπληρώσαντα τὰ πρὸς αὐτὴν ἱερὰ καθήκοντα αὐτοῦ μετ' ἐνθέου ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ.

Ἱεράρχην, τοῦ ὁποίου τὰ πνευματικὰ καὶ σωματικὰ χαρίσματα, γινώσκει κάλλιον ἐμοῦ τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς θεοσώστου ταύτης πόλεως, ἐν ἧ οὗτος εἶχε τὴν ἔδραν τῆς θεόθεν κληρωθείσης αὐτῷ Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἐν ἧ διεβίωσε τὸ πλεῖστον τῆς Ἀρχιερατείας αὐτοῦ χαρίσματα διὰ τὰ ὁποῖα ἠγαπάτο καὶ ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ ποιμνίου του, ὡς τρανῶς μαρτυροῦν τὸσαῦτα ἢ ἐνταῦθα ἀνθόρμητος παρουσία καὶ συνδρομὴ αὐτοῦ, πενθοῦντος καὶ θρηνοῦντος τὴν ἀπώλειαν τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ ποιμένους.

Ἱεράρχην, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπωφελὴς δρᾶσις εὐχομαι νὰ γίνῃ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτοῦ τύπος καὶ ὑπογραμμός, ἢ μᾶλλον κέντρον ἐξεγείρον αὐτοὺς εἰς μίμησιν τῶν θεαρέστων ἔργων αὐτοῦ, οὐχ ἦπτον τῆς τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων προκατόχων αὐτοῦ Ἀνθίμου, Δανιὴλ καὶ Ἀλεξάνδρου, οἵτινες διὰ τῆς ἀρετῆς, τῆς εὐσεβείας, τῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ καλοῦ αὐτῶν παραδείγματος ἐκόσμησαν καὶ ἐλάμπρυναν τὸν ἐπίζηλον θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ταύτης, ὃν ὁ τελευταῖος ἐτίμησε μέγας τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, καὶ ὃν ἡ μνήμη παραμένει ἔτι ζῶσα καὶ θάλλουσα ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ζώντων.

Δικαίως λοιπόν, Σεβασμιώτατε ἀδελφέ, τὴν ἀπώλειάν σου βαθέως συναισθανόμεθα καὶ θρηνοῦμεν αὐτὴν ὃ τε κληρὸς καὶ ὁ λαός, νῦν μάλιστα ὅτε ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι, ἀλλὰ καὶ παρηγορούμεθα ἐλπίζοντες ὅτι, ὅταν ἀξιωθῆς νὰ εἰσεέλθῃς εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου, οὐ παύσεις δεόμενος αὐτοῦ ἔκτενῶς ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως καὶ λαμπρότητος τῆς στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν λογικῶν σου τούτων προβάτων, τὰ ὁποῖα ἔωθεν ἐγερωθέντα προσήλθον ἐν τῷ Ἱερῷ τούτῳ τῆς θείας δόξης τεμένει, ὡσὰν μέλισσαι πετώμεναι βοτρυδόν, φάρον ὁσίας εὐγνωμοσύνης τελοῦντα, ἵνα τελευταῖον ἀσπασθῶσι τὰς θνηφόρους χεῖρας σου, δι' ὧν μετέδιδες αὐτοῖς τὴν εὐλογίαν καὶ χάριν τοῦ Παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος.

Νῦν δὲ δεῦτε πάντες ἡμεῖς, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πρεσβύτεροι καὶ νεώτεροι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ, τόνισαντες τὴν φωνὴν μετ' ἐμοῦ, καὶ ὑψώσαντες χεῖρας ἱκετίδας πρὸς τὸν Θεὸν τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκός, δεηθῶμεν αὐτοῦ ἐν κατανύξει ψυχῆς καὶ συντριβῇ καρδίας, ὅπως ἐν τῷ ἀπείρῳ ἐλέει Αὐτοῦ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐξ ἡμῶν μεταστάντος δούλου Αὐτοῦ Μεθοδίου ἀρχιερέως ἐν χώρα ζώντων, ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐνθα πάντων ἐστὶν εὐφροαινομένων ἡ κατοικία, ἐπιφωνοῦντες αἰωνία ἢ μνήμη αὐτοῦ»⁵.

Τὰ ἐκδοθέντα τύποις ἔργα καὶ οἱ λόγοι τοῦ Σύρου Μεθοδίου εἶναι:

1) Ἐπιτάφιος Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἀρχιεπ. Σύρου, Τήνου κ.κ. Ἀλεξάνδρου, Ἐρμούπολις 1875.

2) Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 13ῃ Ἰουνίου 1874, ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Ἐρμούπολει Ἱερατικῆς Σχολῆς, Ἐρμούπολις 1874.

3) Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 24ῃ Ἰουνίου 1879, ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Ἐρμούπολει Ἱερατικῆς Σχολῆς.

4) Λόγος ἐναρκτήριος τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων. Ἐρμούπολις 1880.

5) Λόγος ἐναρκτήριος τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων καὶ λογοδοσία ὑπὸ Νικολάου Παπαδάμ Ταμίου αὐτῆς, Ἐρμούπολις 1879, 1880, 1881.

6) Λόγος Πανηγυρικὸς εἰς τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας, Ἐρμούπολις 1879.

7) Λόγος περὶ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (24 Ἰουνίου 1880) Ἐρμούπολις 1880.

8) Λόγος περὶ τοῦ Ἰὼβ (24 Ἰουνίου 1881), Ἐρμούπολις 1881.

5. Ἐφημερὶς «ΑΠΟΛΛΩΝ», 1 Μαΐου 1903.

6. Ἐφημερὶς «ΑΠΟΛΛΩΝ» 1.5.1903, ἀριθμ. 622.

Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Ἀναπλ. Καθηγητοῦ

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
(ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας)

Ἐνα βιβλίον ποὺ βοηθεῖ τὸν ἀναγνώστη νὰ συνειδητοποιήσει τὴν διακονικὴ, μαρτυρικὴ καὶ ἀγωνιστικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαίτερα στὴν ἐποχὴ μας, ποὺ ἡ πνευματικὴ σύγκρουσις αὐξάνει ἐπικίνδυνα καὶ ἡ Ἀλήθεια γίνεται ὄλο καὶ πιὸ δυσδιάκριτη.

Γράψατε: Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλεῖο: Δραγατσανίου 2, Πλατ. Κλαυθμῶνος, τηλ. 322.8637.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Η Αθήνα τού προχτές, Αθήνα τού ποτέ;

Πολιτιστική ανάσα για τις τρεις τελευταίες ημέρες της Άνοιξης, με κέντρο την πιο αγαπημένη γειτονιά των Αθηναίων, στην Πλάκα. Σ' αυτή τη γωνιά της πόλης μας που έχει διατηρήσει – εν μέρει – τη γραφικότητά της, διοργανώθηκε μια σειρά τριήμερων εκδηλώσεων «Τὰ ἴμορφα χρόνια». Την πρωτοβουλία είχε ὁ καλλιτεχνικός ὀργανισμὸς «Ἑλληνικὸ Θέατρο», σὲ συνεργασία μὲ τὴν «Πλακιώτικη Ἑστία» καὶ τὴν συμπαράσταση τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

Πρόκειται γιὰ μιὰ προσπάθεια ἀναβίωσης τῶν παλιῶν καλῶν καιρῶν, μέσα ἀπὸ τὶς νότιες τῆς λατέρας, τὶς καντάδες καὶ τὶς μαντολινάτες τῶν τραγουδοποιῶν, τὴν παρουσία τῶν κανατάδων καὶ τῶν γανωματιῶδων. Μέσα ἀπὸ δημοτικὰ ἀκούσματα, νοῦμερα παλιάς ἐπιθεώρησης καὶ ὀπερέτες, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν τὴν εὐκαιρία νὰ γευτοῦν κάτι ἀπὸ τὶς ρομαντικὲς ἐποχὲς πού πέρασε ἡ Ἀθήνα καὶ – δυστυχῶς – τὶς ξεπέρασε!

Μιὰ ἐκδήλωση μὲ 800 περίπου συμμετέχοντες πού ἔκανε τοὺς παλιούς νὰ ἀναπολοῦν, μὰ ἀποσκοποῦσε καὶ στὸ νὰ ὠθήσει τοὺς νεότερους νὰ προβληματιστοῦν γιὰ τὴν κατάληξη – κατάντια, μήπως; – τῆς ὥραίας Ἀθήνας καὶ γιὰ τὴν ποιότητα τῆς ζωῆς μας σὲς ἐξοντωτικὲς καὶ ἀπάνθρωπες συνθήκες πού «ζοῦμε».

«Καπνὸς» κατὰ τοῦ καπνοῦ ὁ Τζάκ τοῦ καπνοῦ!

Ἐχει τὴν ἱκανότητα νὰ ὀσφραίνεται τὸν καπνὸ τοῦ τοιγάρου ἀπὸ ἀπόσταση δεκάδων μέτρων. Στους χώρους τοῦ Γενικοῦ Νοσοκομείου τοῦ Σαουθάμπτον, ὅπου τριγυρίζει ὅλη μέρα ὁ Τζάκ, ὀσφραίνεται τὸν ἀέρα καὶ ὅπου τοῦ μυρίζει καπνὸς, ὀρμᾶ γιὰ νά... (πάντως ὄχι γιὰ νὰ δαγκώσει).

Ὁ Τζάκ Βέρνερ (γιὰ ἄνθρωπο πρόκειται) προσελήφθη στὸ νοσοκομεῖο, μὲ τὸν τίτλο τοῦ Καπνοντεντέκτιβ (!) ἀφότου τὸ κάπνισμα – πρὶν ἀπὸ μερικὲς ἐβδομάδες – ἀπαγορεύθηκε σὲ ὅλους τοὺς χώρους του, ἀκόμη καὶ στὸ προαύλιο. Ὅπου τοῦ μυρίζει καπνὸς τοιγάρου, πλησιάζει καὶ ζητᾶ ἀμέσως νὰ τὸ σβήσουν.

Σημείωση: Ὁ κ. Βέρνερ ὑπῆρξε κάποτε μανιώδης καπνιστής!

Καὶ ὅμως...

Διαβάστε το μὲ ψυχραιμία: Οἱ ἔμποροι ναρκωτικῶν εἰσβάλλουν στὸν κόσμο τῆς σιγῆς τῶν κωφαλάων, δημιουργώντας ἔτσι μιὰ νέα γενιὰ τοξικομανῶν, τοὺς ὁποίους θεωροῦν ἰδανικὰ θύματα, λόγω τῆς ἐχεμύθειας πού τοὺς ἐξασφαλίζει ἡ ἀδυναμία τους νὰ μιλήσουν. Εἰδικὰ ἐκπαιδευμένα μέλη, ἀπὸ σπεῖρες ἐμπόρων ναρκωτικῶν, μαθαίνουν τὴ γλώσσα τῶν κωφαλάων μὲ μοναδικὸ στόχο νὰ τοὺς πουλήσουν τὸ θάνατο. Ἡ ἐκπληκτικὴ αὐτὴ ἀποκάλυψη ἔγινε στὸ Ντιτρόιτ τῶν ΗΠΑ, ἀπὸ μιὰ ὀμάδα καταπολεμησέως τῆς μᾶστιγας τῶν ναρκωτικῶν.

Προσοχὴ πατέρες καὶ κύριοι!

Ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐπιστοασία τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἐλήφθη ἀπόφαση νὰ ρυθμιστεῖ ὁ προγραμματισμὸς εἰσόδου τῶν προσκνητῶν στὴν ἀγιώνυμο πολιτεία, λόγω τοῦ συνεχῶς αὐξανόμενου ἀριθμοῦ τῶν. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Ἐπιστοασία, ἐξεδόθη τὸ ἀκόλουθο ἀνακοινωθέν:

«Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀσκόπου ταλαιπωρίας τῶν συνεχῶς αὐξανόμενων ἐπισκεπτῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ πρὸς διάσωση τῆς πατροπαράδοτου φιλοξενίας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀτμοσφαιρᾶς τοῦ Ἱεροῦ Τόπου, ἐφαρμόζονται ἤδη νέα μέτρα διὰ τὴν εἰσόδον καὶ τὴν παραμονὴν τῶν ἐπισκεπτῶν εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος:

1. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Ἅγιον Ὅρος πρέπει νὰ τηλεφωνοῦν ἢ νὰ ἐπισκέπτονται τὸ **Γραφεῖον Προσκνητῶν τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστοασίας Ἁγίου Ὁρους**, Θεσσαλονίκη, ὁδ. **Κανάρη 21**, τηλ. **031-833181** (4 τηλεφ. γραμμαί), καὶ νὰ προεγγράφονται εἰς κατάστασιν ἐπισκεπτῶν συγκεκριμένης ἡμερομηνίας (κράτησις θέσεως).
2. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς προσκνητῶν ἔχει ὀρισθῆ εἰς τὰ 120 πρόσωπα ἡμερησίως. Τοῦ περιορισμοῦ αὐτοῦ ἐξαιροῦνται οἱ Ὀρθόδοξοι κληρικοί, οἱ ὁποῖοι ὥστόσο θὰ πρέπει νὰ τηλεφωνοῦν εἰς τὸ Γραφεῖον Προσκνητῶν διὰ καλύτεραν ἐξυπηρέτησίν των.
3. Εἰς τὸ Γραφεῖον Προσκνητῶν δηλοῦται τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ὁ ἀριθμὸς δελτίου ταυτότητος ἢ διαβατηρίου.
4. Τὰ Διαμονητήρια ἐκδίδονται εἰς τὴν Οὐρανούπολιν καὶ τὰ Νέα Ρόδα, μίαν ὥραν πρὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ πλοίου καὶ ἐλέγχονται κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν εἰς τὸ πλοῖον.
5. Ὅμαδες ἄνω τῶν 5 ἀτόμων δὲν γίνονται δεκταὶ ἄνευ προηγουμένης συνεννοήσεως μὲ τὰς Ἱερὰς Μονὰς.

Εἶθε ἡ ἔφορος καὶ προστάτις τοῦ Ἄθω Κυρία Θεοτόκος, νὰ σκέπη τὴν Πατρίδα καὶ τὸ Γένος μας καὶ νὰ ὀδηγῆ ἅπαντας εἰς ὁδὸν σωτηρίας.

Ἐπικαίρως τὰ «Ἐπικάαιρα»

Ἡ στήλη τῶν Ἐπικαίρων χαίρει, καὶ συχαίρει τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία» καὶ «Θεολογία» γιὰ τὴν συμπλήρωση 70 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ ἐκδόσεώς των. Τὴν 1η Ἰουνίου τελέσθηκε Θεία Λειτουργία στὸ Συνοδικὸ Παρεκκλήσιο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων - Πετράκη, ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Λήμνου καὶ Ἁγίου Εὐστρατίου κ. Ἱερόθεο. Στὴ συνέχεια προσφέρθηκαν ἀναψυκτικὰ στὴν αἴθουσα Τελετῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐγκάρδια ἢ εὐχὴ τῶν «Ἐπικαίρων», νὰ συνεχίσουν τὴν πολῦτιμη προσφορὰ τους γιὰ πολλὰ - πολλὰ χρόνια μεταλαμπαδεύοντας, πάντοτε ἀσφαλῶς ἐπικάαιρα, τὸ ἄλλωστε πάντα ἐπικάαιρο σωτηριῶδες Μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας!

Οί Ένορίες και ἡ ἱστορία τους

Τοῦ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐρωτήματα καὶ προβληματισμοί

Μπορεῖ ἡ Ψυχολογία νὰ ἐρμηνεύσει τὰ θρησκευτικὰ φαινόμενα, τὸ φαινόμενο τῆς πίστεως; Μπορεῖ ἡ Ψυχανάλυση νὰ ἀναλύσει σὲ βάθος τὴν παθολογία ποὺ φανερώνεται μερικὲς φορές μὲ συμπτώματα θρησκευτικοῦ χαρακτήρα; Καὶ ὑπὸ ποῖες προϋποθέσεις εἶναι δυνατὸ νὰ γίνουν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης ἀποδεκτὲς αὐτοῦ τοῦ τύπου οἱ ἐρμηνεῖς; Ποιὲς εἶναι οἱ σχέσεις Ψυχολογίας, Ψυχανάλυσης, Ψυχιατρικῆς, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν ὅπως τῆς Κοινωνιολογίας, τῆς Ἰατρικῆς, μὲ τὴν θρησκεία γενικὰ, τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴ Θεολογία εἰδικότερα; Εἶναι σχέσεις ἀρμονικῆς, ἀντιθετικῆς, κριτικοῦ διαλόγου καὶ ἀντιπαλότητος; Ὑπῆρξαν πάντοτε φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς; Διάνυσαν διάφορα στάδια στὴν ἱστορία τους; Ἦταν μονοσήμαντες ἢ πολυσήμαντες; Πῶς ἀπάντησαν οἱ μὲν στὶς δέ; Μ' ἓνα καταφατικὸ «Ναὶ» ἢ μ' ἓνα ἀρνητικότερο «Ὁχι»;

Ὅπως δὴποτε ἀν θὰ θέλαμε ν' ἀπαντήσουμε σὲ τέτοιου εἶδους ἐρωτήματα οἱ ἀπαντήσεις μας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τοῦ τύπου ἄσπρο ἢ μαῦρο. Καὶ ἀσφαλῶς δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γραφεῖ κατὰ τρόπο συνοπτικὸ ἢ ἱστορία αὐτῶν τῶν σχέσεων. Τοῦτο μόνον ἐπιθυμῶ νὰ ἐπισημάνω, ὅτι στὴν ἱστορία αὐτὴ ὑπῆρξαν ἄνθρωποι ποὺ θέλησαν νὰ δοῦν μὲ ἀνοιχτὸ μυαλὸ τίς προκλήσεις τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν γιὰ ἓνα ξεκαθάρισμα περισσότερο ἀπόψεων παρὰ ἀνοιχτῶν λογαριασμῶν.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι στὴ δεκαετία τοῦ πενήντα ὑπῆρξε μίᾶ ἔνταση ἀνάμεσα στὴν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πιὸ ἰδιαίτερα τῆς Ψυχανάλυσης καὶ στὴν ἀνθρωπολογία ποὺ ὑπέκειτο στὴν ἐπίσημη διδασκαλία τῆς ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἔνταση αὐτὴ ὀφειλόταν σὲ ἀγεφύρωτες ἀντιθέσεις ἢ σὲ ἐντυπώσεις

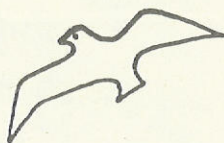
ποὺ καλλιεργοῦσε ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη πλευρά; Ἦταν δυνατὸ νὰ ὑπάρξουν προσεγγίσεις ἢ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ κόπος θὰ ἦταν μάταιος; Φάνηκε ὅμως, ὅτι μιὰ τέτοια προσπάθεια διερευνήσεως ἀξίζε πράγματι τὸν κόπο. Ἐτσι, ἐπιστήμονες ποικίλης καταρτίσεως, ποὺ ἀντιμετώπιζαν στὴ δουλειά τους προβλήματα στὰ ὁποῖα ἐμπλέκονταν τόσο ἡ θρησκευτικὴ ὅσο καὶ ἡ ψυχολογικὴ διάσταση, θέλησαν νὰ τίς προσεγγίσουν, νὰ ἀρθρώσουν ἓνα λόγο ἐπιστημονικὸ καὶ νὰ διαρθρώσουν μίᾶ σχέση ἀνάμεσά τους.

Πρωτοβουλίες γιὰ ὑπέρβαση τῆς ἐντάσεως

Ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς ποὺ διαγραφόταν ἤδη κατὰ τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ — τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου — ἔτη, ὀδήγησε στὴ δημιουργία διαφόρων κύκλων ποὺ στόχο τους εἶχαν νὰ προωθήσουν τὴν ἔρευνα καὶ τὸν στοχασμὸ στὰ κοινὰ πεδία τῆς Ἰατρικῆς, τῆς Ψυχολογίας (καὶ ἄλλων συναφῶν ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν) καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐκείνων ἀλλὰ καὶ τῶν θεσμῶν στῶν ὁποίων τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ τὴ δικαιοδοσία ἐμπίπτουν τὰ θρησκευτικὰ φαινόμενα. Ἀσχολούμενοι τόσο μὲ τὴ θεωρία ὅσο καὶ μὲ τὴν πράξη, γιατροί, ψυχολόγοι, ψυχαναλυτές, θεολόγοι καὶ ἱερεῖς συναντῶντο πρὸς συζήτηση ἐπικαίρων προβλημάτων. Τὰ προβλήματα αὐτὰ δὲν ἦταν μόνον τοπικῆς φύσεως, ποὺ ἀπασχολοῦσαν μόνον ἓνα κράτος.

Ἐτσι, ξεπήδησε ἡ πρωτοβουλία γιὰ τὴ δημιουργία ἐνὸς διεθνoῦς (ρωμαιο)καθολικοῦ συνδέσμου ἱατροψυχολογικῶν μελετῶν (A.C. I.E.M.P.), ποὺ στὰ 1948 πραγματοποιοῖσε τὴν πρώτη ἐτήσια συνάντησή του στὸ Λονδίνο. Ἐτήσιες συναντήσεις ἐγίναν μέχρι τὸ 1953 ποὺ ἔλαβε χώρα ἡ τελευταία στὴ Ρώμη. Ἀπὸ τὸ συνέδριο τῆς Μαδρίτης (1955) καὶ μετὰ καθιερώνονται τὰ διεθνή συνέδρια, τῶν ὁποίων ὁ

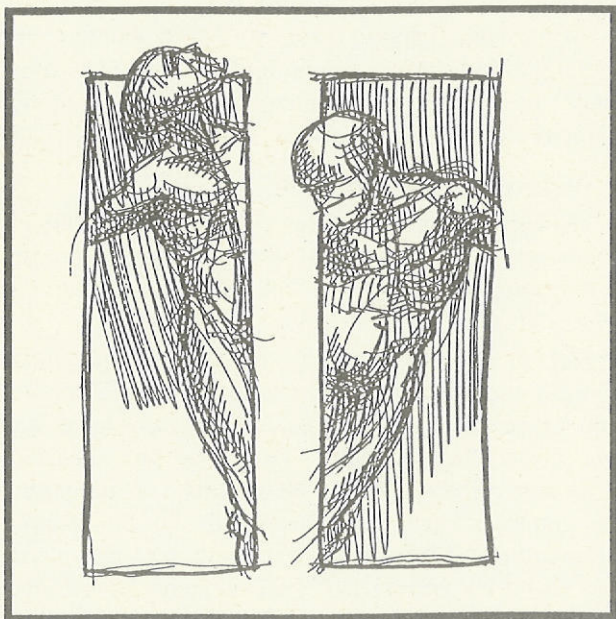

ρυθμὸς κυμαίνεται μεταξύ τριῶν καὶ τεσσάρων ἐτῶν.

Ἀναγκαῖα ἀνοίγματα

Ὁ κύκλος τῶν ἐνδιαφερομένων προσώπων ἤρξε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ δὲν περιοριζόταν μόνο στοὺς ρωμαιοκαθολικούς. Συμμετεῖχαν καὶ προτεστάντες καὶ ὀρθόδοξοι. Αὐτὸ ὀδήγησε καὶ στὴν ἀλλαγὴ τοῦ τίτλου τοῦ συνδέσμου, ὁ ὁποῖος ἀποφάσισε στὸ συνέδριο τοῦ Λουξεμβούργου τὸ 1972 νὰ μετονομασθεῖ σὲ **Διεθνῆ Σύνδεσμο Ἱατροψυχολογικῶν καὶ Θεραπευτικῶν Μελετῶν (Α.Ι.Ε.Μ.Ρ.Ρ.)**. Τὸ ἀνοίγμα αὐτὸ μάλιστα ἔγινε σὲ μιὰ προσπάθεια ἐμπλουτισμοῦ τοῦ συνδέσμου μὲ τὴ συμβολὴ καὶ ἄλλου τύπου ἀντιμετωπίσεως τῶν προβλημάτων ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴ σχέση ψυχολογίας καὶ θρησκείας.

Τὸ σῆμα τοῦ συνεδρίου τῆς Ἀμβέρσας (1990). Θέμα:
Εἶναι δυνατόν νὰ καταστήσουμε παρὸν τὸ ἀόρατο;

Ὁρθόδοξη παρουσία καὶ συμμετοχὴ

Τοῦτο ἔγινε φανερὸ καὶ μὲ τὴν ἐκπεφρασμένη ἐπιθυμία μετὰ τὸ συνέδριο τῆς Ἀμβέρσας (1990) νὰ παρίσταται ὀρθόδοξος ἐκπρόσωπος στὶς ἐργασίες τοῦ ἐκτελεστικοῦ γραφείου τοῦ συνδέσμου, ἐπιθυμία ποὺ πραγματοποιήθη-

κε μὲ τὴν εὐλογία καὶ τὴν οἰκονομικὴ ὑποστήριξη τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐτσι κατέστη δυνατὴ ἡ παρουσία καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ συντάκτου τοῦ παρόντος στὶς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίες τοῦ 12ου Συνεδρίου ποὺ θὰ γίνῃ στὸ Bossey τῆς Ἑλβετίας μεταξύ 21 καὶ 25 Ἰουλίου 1993.

Ὁ Σύνδεσμος προσδοκᾷ πολλὰ μὲ τὸ ἀνοίγμα τοῦ στόν πλοῦτο τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ τῆ ζωντανῆ ἐπαφῆς του μὲ τὴν Ὁρθόδοξην Ἐκκλησίαν καὶ Θεολογίαν. Τοῦτο εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ καὶ μὲ τὴν ἀνάπτυξιν στὴν Ἑλλάδα μιᾶς ομάδας ἐργασίας ἀνάλογης μὲ ἐκεῖνες ποὺ ὑφίστανται ἤδη — δεκαπέντε — σὲ «λατινογενεῖς» κυρίως χώρες τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς (Ἀργεντινῆ, Βέλγιο, Γαλλία, Ἑλβετία, Η.Π.Α., Ἰταλία, Ἰρλανδία, Ἰσπανία, Καναδᾶς, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Μ. Βρεταννία, Ὀλλανδία, Οὐρουγουάη, Περού, Χιλή). Ἡ δημιουργία μιᾶς **ἐλληνικῆς ὀρθοδόξου ομάδος ἐργασίας** μὲ προϋποθέσεις τῆς ἰδικῆς μας Ὁρθοδόξου Παραδόσεως θὰ ἐμβαθύνει στὶς σχέσεις μεταξύ ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ Θεολογίας, ποὺ ἄλλωστε συνιστᾷ καὶ τὸν κύριον στόχον τοῦ Συνδέσμου.

Ἡ συγκρότησις μιᾶς τέτοιας ομάδος μπορεῖ νὰ συμβάλῃ σὲ μιὰ πληρέστερη πληροφόρησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὶς σύγχρονες ἐξελίξεις τῶν σχέσεων μεταξύ ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου, Θεολογίας καὶ Ἐκκλησίας — γιὰ τὶς ὁποῖες γίνεται τόσος λόγος — μὲ ἰδιαίτερη μάλιστα ἀναφορὰ στὸ πρακτικὸ μέρος τῆς ποιμαντικῆς θεολογικῆς κατάρτισεως τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας. Μία τέτοια «ὁμάς ἐργασίας» μπορεῖ νὰ στηρίζῃ καὶ τὸν διεπιστημονικὸν διάλογον ὅπως τὸν ἐννοεῖ τὸ Καταστατικὸν τοῦ Συνδέσμου ἐμπλουτισμένο καὶ ἀπὸ τὸν ὀρθόδοξον θεολογικὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ μέρους θέματα ἄμεσων ποιμαντικῶν ἐφαρμογῶν ποὺ θὰ τῆς θέσει πρὸς διερεύνησιν ἢ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ τελευταῖον βέβαιον προϋποθέτει μιὰ σὲ βάθος συζήτησιν γιὰ τὸν προσδιορισμὸν συγκεκριμένων θεμάτων.

(Συνεχίζεται)

Οι κυβερνήσεις τής Ευρωπαϊκής Κοινότητας μπροστά στο πρόβλημα τών αιρέσεων και τής παραθρησκείας

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ, Δρ. Θεολ. - Δρ. Φιλολ.

Ὁ πόθος γιὰ ἀπόδοση

Τὸ κίνητρο τῆς ἀποδόσεως ἀποτελεῖ κατὰ τὸν κ. Ρ. βασικὸ αἴτιο ἐντάξεως πολλῶν ἀνθρώπων σ' αὐτὴ τὴν ὀργάνωση. Πολλοὶ ζητοῦν νὰ γίνουν μὲ τὶς διάφορες τεχνικὲς περισσότερο ἀποδοτικοί: «Αὐτὸ εἶναι τὸ κύριο κίνητρο. Ἡ σαηνετόλοτζυ προσφέρει — θὰ ἤθελα νὰ τὸ διατυπώσω προσεκτικὰ — μόνο ἀκραία μορφή καπιταλισμοῦ. Πρόκειται γιὰ ἀπόψεις σὲ σχέση μὲ τὸ δίκαιο καὶ τὴν τάξη (Law and Order).

» Ὑπάρχει λοιπὸν ἀκριβῆς διαδικασία, πολλὴ σαφείς κανονισμοί, ἐλάχιστη σκέψη, ἀλλὰ καὶ ἀκριβῆς τήρηση τῶν κανονισμῶν. Αὐτὸ καθιστᾷ τὴν σαηνετόλοτζυ ἐγκυσιτικὴ σὲ νέους ἐπιχειρηματίες ἰδιαίτερα σὲ Manager καὶ σὲ νέους ἀνθρώπους, ποὺ ἴσως σκέπτονται: Ἡ ἀνοδικὴ πορεία μέσῳ τῆς κοινωνίας διαρκεῖ πολὺ στὴ σαηνετόλοτζυ ὁ δρόμος εἶναι πολὺ σύντομος ἵπὸν σύμφωνα μὲ τὴν ἄποψη ποὺ διατύπωσε ὁ Ναπολέων, κάθε ἄνθρωπος ἔχει στὸ σακκιδίῳ του τὸ ραβδί τοῦ στρατάρχη. Αὐτὸ εἶναι συνήθως τὸ κίνητρο γιὰ τὴν ἐνταξὴ στὴ σαηνετόλοτζυ!»!

«Πιστοποιητικὰ κοινωνικῆς προσφορᾶς»

Ἡ ἐξάπλωση τῶν αιρέσεων τῆς νεότητος, ἰδιαίτερα στὴν περιοχή τῆς πρώην Ἀνατολικῆς Γερμανίας, διευκολύνθηκε κατὰ τὴν ἄποψη τῶν ἐμπειρογνομόνων ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι προσωπικότητες τοῦ δημόσιου βίου καὶ ἐπίσημοι φορεῖς δέχονται νὰ συνανηθοῦν μὲ ἀρχηγοὺς αιρέσεων ἢ παρέχουν δημόσιες αἴθουσες γιὰ τὶς ἐκδηλώσεις τῶν αιρέσεων. Ὑπῆρξαν περιπτώσεις διαφημίσεων τοῦ Ὑπερβατικοῦ Διαλογισμοῦ ἀπὸ τὴν τηλεόραση, περιπτώσεις ἐνισχύσεως σεμιναρίων τῆς ὀργανώσεως ΒΕΡ — Προγράμματα διευρύνσεως συνειδήσεως τοῦ κ. Ament. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι ὁ Ament καταδικάστηκε ἀπὸ τὸ Ἐφετεῖο Φρανκφούρτης γιὰ ἀνήθικες πρακτικὲς, προκειμένου νὰ πάρει χρηματικὰ ποσὰ ἀπὸ τὰ θύματά του.

Γιὰ τὸ ἴδιο θέμα, ὁ κ. Η. ἀνέφερε ὅτι οἱ ὁμάδες αὐτές, στὴν πρώην Ἀνατολικὴ Γερμανία, στὴν προσπάθειά τους νὰ ὀργανώσουν τὶς ἐκδηλώσεις τους σὲ σοβαρὲς αἴθουσες, προτιμοῦν πολὺ τὰ Κέντρα Λαϊκῆς Ἐπιμόρφωσης. Αὐτὸ τὸ ἐπεχείρησε πρὸ παντὸς ἡ ὀργάνωση τοῦ Ὑπερβατικοῦ Διαλογισμοῦ. Πρέπει νὰ ἔχει κανεὶς ἀνοικτὰ τὰ μάτια, ὥστε νὰ ἐπισημαίνει ἐγκαίρως τέτοιες περιπτώσεις καὶ νὰ ἐνημερώνει τοὺς διευθυντὲς τῶν Κέντρων Λαϊκῆς

Ἐπιμόρφωσης. Ὁ Βαυαρικὸς Σύνδεσμος Κέντρων Λαϊκῆς Ἐπιμόρφωσης (Volkshochschulverbund) ἐθεώρησε ἀναγκαῖο νὰ ἐνημερώσει σχετικὰ τὰ μέλη του, ὥστε νὰ μὴ γίνονται φορεῖς διαφημίσεως τέτοιων πρακτικῶν ἀμφιλεγόμενης ἀξίας, προσφέροντες πιστοποιητικὰ κοινωνικῆς προσφορᾶς.

Ἐλλειψη ἐνημερώσεως

Οἱ ἄνθρωποι στὴν περιοχή τῆς πρώην DDR εἶναι ἐντελῶς ἀνενημέρωτοι γιὰ τοὺς κινδύνους ἀπὸ μέρους τῶν ὁμάδων αὐτῶν. Ὁ ἐμπειρογνώμονας G., ἄριστος γνώστης τοῦ σημερινοῦ σ' αὐτὲς τὶς περιοχές, ἀνέφερε ὅτι στὴν ἀνατολικὴν περιοχή «δὲν πραγματοποιεῖται καμία πώληση ἢ ἐμπορικὴ συναλλαγὴ στὶς πόρτες τῶν σπιτιῶν. Οἱ ἄνθρωποι τῶν αιρέσεων προσκαλοῦνται νὰ μποῦν μέσα στὰ σπίτια... καὶ ὅταν μιὰ φορὰ πάρουν θέση μέσα στὸ σπίτι, εἶναι σχετικὰ δύσκολο νὰ ἀπαλλαγεῖ κανεὶς ἀπὸ τέτοιους σκληροὺς ἐκπροσώπους, εἴτε τῆς σαηνετόλοτζυ, εἴτε καὶ τῆς κίνησης τοῦ Μούν».

Αὐτὰ εἶναι μερικὰ αἴτια, τὰ ὁποῖα ἐπισημάνθηκαν ἰδιαίτερα στὴν «Ἀκρόαση» αὐτῇ, ποὺ ὀργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ὁμοσπονδιακὴ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴ Γυναίκα καὶ τὴ Νεότητα.

2. Διαβρωτικὴ δραστηριότητα

Πολλὲς ὁμάδες ἐργάζονται συστηματικὰ γιὰ τὴν διάβρωση ὅλων τῶν τομέων τῆς ζωῆς μας. Κατὰ τὴν «Ἀκρόαση» τῆς Βόννης ὁ δικαστὴς Δρ. Α. ἀναφέρθηκε ἰδιαίτερα στὴ σαηνετόλοτζυ καὶ ὑπογράμμισε:

«Αὐτὴ ἡ ὀργάνωση, ἂν δροῦσε φανερά, ἴσως δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀπασχολοῦσε μιὰ Ἐπιτροπὴ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Βουλῆς. Ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τὸ κάνει συχνά. Ἀντίθετα κρύβεται ἀπὸ τὴν κοινωνία, ἀπὸ τοὺς παράγοντες τῆς οἰκονομίας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀποκτήσει ἐπιρροή, χωρὶς νὰ τὸ ἀποκαλύψει. Προσπαθεῖ νὰ διαβρώσει τὸν χῶρο τῆς οἰκονομίας, μὲ τὸ νὰ ἐγκαθιδρύσει ἐκεῖ κέντρα ἀποφάσεων, ὥστε νὰ ἐπιχειρήσει ἀπὸ αὐτὰ τὰ κέντρα, μὲ βάση τὸ σύνθημα «Διαταγὴ καὶ ὑπακοή», νὰ ἀποκτήσει ἐπιρροή, γιὰ νὰ τὴν μετατρέψει στὴ συνέχεια σὲ πολιτικὴ ἐπιρροή.

» Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ θέλει νὰ συγκεντρώσει χρήματα, γιὰ νὰ μὴ εἶναι ἀναγκασμένη νὰ κυριεύσει τὴν ἐξουσία, γιὰτὶ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀγοράσει ἐξουσία. Προσπαθεῖ λοιπὸν νὰ ἐνεργήσῃ μ' αὐτὲς τὶς μεθόδους καὶ νὰ φθάσει σὲ μιὰ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία».

(Συνεχίζεται)

Ο ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΞΑΡΣΗ*

Του κ. ΑΝΔΡΕΑ Ν. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Δρα Θ., 'Επιθεωρητή Μ.Ε.

Πίσω δὲ ἀπ' αὐτὴ τὴν προσηλυτιστικὴ προσπάθεια γιὰ ἐπέκταση τοῦ Ἰσλάμ στὶς χώρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ στὶς Η.Π.Α., ποὺ στὶς μέρες μας βρῖσκεται σὲ μεγάλη ἔξαρση, εἶναι κατὰ πρῶτο λόγο ἡ Σαουδικὴ Ἀραβία καὶ κατὰ δεύτερο λόγο ἡ Τουρκία. Κατὰ τὰ τελευταῖα δύο-τρία χρόνια πολὺ ἐμφανῆς εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς Τουρκίας νὰ διεισδύσει πολιτικὰ στὶς πρώην Σοβιετικὲς Δημοκρατίες τῆς περιοχῆς τοῦ Κανκάσου μὲ τὸ πρόσχημα ὅτι μὲ τοὺς λαοὺς αὐτοὺς τὴ συνδέει ἡ κοινὴ πίστη στὸν Μωάμεθ. Ἐνδεικτικὰ σημειώνουμε ὅτι ἡ Τουρκία, ἐκτὸς τοῦ μεγάλης ἐμβέλειας Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ ποὺ ἔθεσε σὲ λειτουργία κοντὰ στὸν Ἐβρο, ἐκδίδει 100 μηνιαῖα καὶ ἐβδομαδιαῖα περιοδικὰ καὶ κυκλοφορεῖ 4 καθημερινὲς ἐφημερίδες καὶ 400.000 ἔντυπα.

Γιὰ νὰ βοηθήσουμε τοὺς ἀναγνώστες μας νὰ ἀντιληφθοῦν ποιὰ εἶναι ἡ κατάσταση σὲ μερικὲς πολὺ γνωστὲς χώρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τῶν Η.Π.Α., ἀναφορικὰ μὲ τὸν Ἰσλαμισμό, παραθέτουμε τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα:

Στὸ Παρίσι ἀπὸ τὸ 1922 λειτουργεῖ τὸ «Μέγα Τέμενος», ποὺ κτίστηκε μὲ ἔξοδα τοῦ Γαλλικοῦ κράτους γιὰ τὴν ἀπότιση φόρου τιμῆς στοὺς μουσουλμάνους ἀπὸ τὴν Ἀλγερία, τὸ Μαρόκο καὶ τὴ Σενεγάλη, οἱ ὁποῖοι ὑπῆρξαν συμπολεμιστὲς τῶν Γάλλων στὸν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Παρίσι, μουσουλμανικὰ τεμένη λειτουργοῦν καὶ σὲ πολλὲς ἄλλες πόλεις τῆς Γαλλίας.

Στὴν Ἰταλία, ὅπου οἱ ξένοι ὑπερβαίνουν τὸ 1.500.000, οἱ περισσότεροι προέρχονται ἀπὸ μουσουλμανικὲς χώρες. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μωάμεθ ποὺ διαμένουν σήμερα σ' ὁλόκληρη τὴν Ἰταλία ἀνέρχεται στὶς 600.000, ἀπὸ τοὺς ὁποίους 40.000 εἶναι ἐγκατεστημένοι στὴ Ρώμη. Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα αὐτά, ὁ Μωαμεθανισμὸς στὴν Ἰταλία κατατάσσεται δεύτερος, μετὰ τὸν Ρωμαιοκαθολικισμό, ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν. Ἰμάμης τῆς μουσουλμανικῆς κοινότητος τῆς Ἰταλίας εἶναι ὁ Μωχάμετ Νουρ Ἐλ Ντὶν Ἰσμαήλ, ἡλικίας 74 ἐτῶν. Τὸ Μάρτιο τοῦ 1991 ἔγιναν στὴ Ρώμη τὰ ἐγκαίνια ἐνὸς τεράστιου μουσουλμανικοῦ τεμένους.

Στὴν Ὀλλανδία, οἱ μωαμεθανοὶ ἀνέρχονται σὲ 400.000, γιὰ τὶς ἀνάγκες τῶν ὁποίων λειτουργοῦν σήμερα 300 τεμένη (τζαμιά). Ἀπὸ τὴν ἀποψη τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τους, οἱ μουσουλμάνοι ἔρχον-

ται τρίτοι στὴν Ὀλλανδία, μετὰ τοὺς Προτεστάντες καὶ τοὺς Ρωμαιοκαθολικοὺς.

Στὶς Η.Π.Α. ὁ Ἰσλαμισμὸς ἔχει ἐντείνει τελευταῖα τὴν προσηλυτιστικὴ του δράση. Πλησιάζει κυρίως τὴ μεσαία τάξη καὶ διεκδικεῖ νὰ συμπληρώσει τὸ «πνευματικὸ κενὸ» πολλῶν Ἀμερικανῶν, σύμφωνα μὲ τὸ Προτεσταντικὸ Πρακτορεῖο ΙΔΕΑ, ποὺ ἐδρεύει στὸ Σικάγο. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι συχνὰ χριστιανικοὶ ναοὶ ἀγοράζονται ἀπὸ μουσουλμάνους καὶ μετατρέπονται σὲ ἰσλαμικὰ τεμένη (τζαμιά). Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁπαδῶν τοῦ Μωάμεθ στὶς Η.Π.Α. ὑπερβαίνει σήμερα τὰ 8.000.000.

Ἡ ραγδαία αὐτὴ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μουσουλμάνων σὲ Δυτικὲς χώρες μᾶς ἀνησυχεῖ γιὰ τὸ λόγο ὅτι τὸ Ἰσλάμ ἀνέκαθεν τηροῦσε στάση ἐχθρική ἀπέναντι στὸ Χριστιανισμό. Ἄν αὐτὸ δὲν εἶναι σήμερα ἐμφανὲς στὶς χώρες τῆς Δύσεως εἶναι γιὰ τὴν αὐτὴν οἱ μουσουλμάνοι ἀποτελοῦν ἀκόμη μικρὲς θρησκευτικὲς κοινότητες. Ὅπου ὅμως ὑπερισχύουν σὲ ἀριθμοὺς, ὅπως στὴν Ἀνατολή, οἱ μουσουλμάνοι προβαίνουν σὲ ἐχθρικὲς ἐνέργειες σὲ βάρος τῶν Χριστιανῶν, ἐνδεχομένως ἐνθαρρυνόμενοι καὶ ἀπὸ ἐπίσημα ἰσλαμικὰ κρατικὰ ὄργανα.

Στὴν Ἰνδονησία, ποὺ εἶναι ἡ πρώτη μουσουλμανικὴ χώρα στὸν κόσμος, ἡ κατάσταση γιὰ τοὺς χριστιανοὺς εἶναι πολὺ ἀνησυχητικὴ, ἰδιαίτερα σὲ περιοχὲς ὅπου διαμένουν φανατικοὶ μουσουλμάνοι, ὅπως στὸ Οὐγιούγκ. Ἀνάλογα μποροῦν νὰ λεχθοῦν καὶ γιὰ τὶς περιοχὲς Σναχούρ καὶ Ἀμπου Καρκὰς τῆς Ἄνω Αἰγύπτου, ἀπ' ὅπου πολὺ δυσάρεστες πληροφορίες εἶχαμε γιὰ τοὺς ἐκεῖ ἐγκατεστημένους χριστιανούς. Στὴ Σαουδικὴ Ἀραβία, παρ' ὅλο ὅτι ἐργάζονται ἐκεῖ περισσότεροι ἀπὸ 500.000 Εὐρωπαῖοι καὶ Ἀμερικανοί, ἡ κυβέρνηση δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀνέγερση οὔτε ἐνὸς χριστιανικοῦ ναοῦ. Γιὰ τὴν κατάσταση στὴν Τουρκία καὶ στὴ σκλαβωμένη βόρεια Κύπρο μας, ὅπου διαμένουν οἱ ἐγκλωβισμένοι ἀδελφοί μας, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀναφερθοῦμε μὲ στοιχεῖα, γιὰτὶ εἶναι σ' ὄλους καλὰ γνωστῆ.

Δὲν εἶμαστε ἐναντίον τῆς συνυπάρξεως καὶ τῆς συνεργασίας τοῦ Χριστιανισμοῦ μὲ τὸν Ἰσλαμισμό. Ἐμεῖς, ἐπειδὴ δὲν ἔχουμε νὰ φοβηθοῦμε ἀπὸ ὅποιαδήποτε μὲ τοὺς μουσουλμάνους ἐπαφῆ, θὰ προσθέταμε ὅτι καὶ διάλογο μαζί τους θὰ μπορούσαμε νὰ διεξαγάγουμε πάνω σὲ θέματα κοινῆς ἐνδιαφέροντος, ὅπως λ.χ. εἶναι ἡ ὑπεράσπιση τῆς ζωῆς, τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιών σὲ συσχετισμὸ μὲ τὴν πρόοδο τῶν Ἐπι-

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 151 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

Η ΥΠΕΡΕΚΑΤΟΝΤΑΜΕΛΗΣ ΧΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ*

Του κ. Κων. Μ. Κονταξόπουλου, Δρος Ίατρού

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος Ευχαΐτων ὁ Μαυρόπου (5 Ὀκτωβρίου). Ἐξῆσε κατὰ τὸν ἑνδέκατο αἰῶνα. Ὑπῆρξε σπουδαῖος ποιητὴς καὶ συγγραφέας ἐκκλησιαστικῶν ἔργων. Ἐγίνε Ἐπίσκοπος στὰ Ευχαΐτα τοῦ Πόντου. Ἐξῆσε ἐπάνω ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια καὶ ἀπέθανε εἰρηνικά.

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος Λαμασκοῦ (14 Ὀκτωβρίου).

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος Σουζντάλ στὴν Ρωσία (15 Ὀκτωβρίου).

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος στὴν Περσία (1 Νοεμβρίου). Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης μαζί με τὸν Πρεσβύτερο τὸν Ζηλωτὴ ἔζησαν στὴν Περσία ὅταν βασιλιάς ἐκεῖ ἦταν ὁ Σαβώριος. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ Ἅγιοι συνελήφθησαν ἀπὸ τὸν Σαβώριο ἐπειδὴ δίδασκαν στὸν λαὸ τὴν ἀληθινὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶχαν κάνει πολλοὺς χριστιανούς. Ὑπέστησαν πολλὰ βασανιστήρια καὶ ὀδηγήθηκαν στὸ μαρτύριο (332).

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος Κολωνείας ὁ ἠνυχαστὴς (3 Δεκεμβρίου). Γεννήθηκε στὴ Νικόπολη τῆς Ἀρμενίας ὅταν αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ἦταν ὁ Μαρκιανός. Μετὰ τὸν θάνατο τῶν γονέων του ἔγινε Μοναχός. Σὲ ἡλικία 28 ἐτῶν λόγῳ τῆς μεγάλης ἀρετῆς του χειροτονήθηκε Ἐπίσκοπος Κολωνείας. Ἐπὶ 9 ἔτη ὑπῆρέτησε ἐπιτυχῶς τὴν Ἐκκλησία. Ἡ ἀγάπη του ὁμῶς γιὰ τὸν μοναχισμὸ τὸν ἔκανε νὰ ἐγκαταλείψει τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου καὶ νὰ στραφεῖ πάλι πρὸς τὸν μοναχικὸ βίον καὶ νὰ ζήσει σὸν ἀπλὸς Μοναχός

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 141 τοῦ ὑπ' ἀρ. 7 τεύχους.

στημῶν καὶ τῆς Τεχνολογίας. Ἡ συνεργασία μας εἶναι νοητὴ, ἐφόσον ἡ ἀρχὴ τῆς συνυπάρξεως τῶν δύο θρησκειῶν εἶναι ἀποδεκτὴ, ἐκεῖ ὅπου τουλάχιστον τὰ μέλη τους εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναγκασμένα νὰ ζήσουν μαζί.

Ὅπως ὁμως τὰ πράγματα ἐμφανίζονται σήμερα, δὲν μποροῦμε νὰ μὴν ἀνησυχούμε ἀπὸ τὴν ραγδαία αὐξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μουσουλμάνων στὴ Δύση καὶ τὴν ἔντεχνα ἐπιχειρούμενη διείσδυση τῆς Τουρκίας στὴν Εὐρώπη, εἴτε μέσῳ τῆς Βοσνίας - Ἑρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀλβανίας, εἴτε μετὰ τὴν ἔνταξή της στὴν Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.). Θέλουμε νὰ πιστεύουμε καὶ νὰ ἐλπίζουμε ὅτι οἱ φανατικοὶ ἰσλαμιστὲς δὲν θὰ ἐπιτύχουν αὐτὸ ποὺ οἱ προγονοὶ τους ἐπιδίωξαν διὰ «πυρὸς καὶ σιδήρου» νὰ πραγματοποιήσουν. Δηλαδή τὴν εἰσοδὸ τους καὶ τὴν ἐπικράτησή τους στὴν Εὐρώπη καὶ τὴ Δύση γενικά.

μέχρι τὰ βαθειὰ του γεράματα. Ἐκοιμήθη σὲ ἡλικία 104 ἐτῶν.

Άγ. Ιωάννης επίσκοπος Πολυβότου ὁ θαυματουργός (4 Δεκεμβρίου). Ἐξῆσε τὸν 8ο αἰῶνα. Γιὰ τὸν ἐνάρετο βίον ἔγινε Ἐπίσκοπος Πολυβότου στὴν Φρυγία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας στὰ χρόνια ποὺ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου ἦταν ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος, ὁ γνωστὸς εἰκονομάχος βασιλιάς. Εἶχε τὸ θάρρος καὶ τὴν τόλμη ὁ σπουδαῖος αὐτὸς Ἐπίσκοπος Πολυβότου νὰ πάει στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ νὰ ἐλέγξει μετὰ αὐστηρότητα τὸν αὐτοκράτορα γιὰ τὴν ἀσέβειά του αὐτῇ ἀπέναντι στὶς ἅγιες εἰκόνες. Ἀφοῦ διέπρεψε μετὰ λόγια καὶ ἔργα εὐσεβείας στὴν ζωὴ του καὶ ἔκανε καὶ πολλὰ θαύματα, ἐκοιμήθη εἰρηνικά.

Τὸ ἅγιο λείψανο τὸ ὁποῖο διατηρεῖτο ἀκέραιο στὸ Πολύβοτο ἔγινε πηγὴ πολλῶν θαυμάτων.

ΒΑΣΙΛΕΙΣ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΥ ΕΓΙΝΑΝ ΑΓΙΟΙ

Άγ. Ιωάννης ὁ Βλαδίμηρος ὁ θαυματουργός (21 Μαΐου). Καταγόταν ἀπὸ τὸ βουλγαρικὸ χωριὸ Βλαδίμηρ, γι' αὐτὸ καὶ ὀνομάστηκε Βλαδίμηρος. Ὑπῆρξε βασιλιάς τῆς Σερβίας. Ἦταν εὐσεβὴς καὶ ἔκτισε ἐκκλησίες, νοσοκομεῖα, φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα καὶ ἕνα μοναστήρι, ὅπου πῆγαινε συχνὰ καὶ προσευχόταν. Δυστυχῶς τὸν ἅγιο αὐτὸ ἄνθρωπο διέβαλε ἡ ἴδια ἢ σύζυγός του βασίλισσα στὸν ἀδελφὸ της. Αὐτὸς δὲ ὁ μαρὸς δολοφόνησε τὸν Ἅγιο μετὰ ἀποκεφαλισμὸ.

Άγ. Ιωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης, 1193-1255 (4 Νοεμβρίου). Ὑπῆρξε αὐτοκράτορας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Διαδέχθηκε στὸν θρόνον τὸν πεθερὸ του Θεόδωρο Α' τὸν Λάσκαρη, τὸ 1222. Διεξήγαγε πολλοὺς ἐπιτυχεῖς ἀγῶνες κατὰ τῶν Φράγκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ 1242 ὑπέταξε τὴν Μακεδονία. Ἦταν εὐσεβὴς καὶ ἐλεήμων βασιλιάς καὶ τὸν ἀγαποῦσε πολὺ ὁ λαὸς γιὰ τοὺς χριστιανικοὺς του τρόπους, γιὰ τὴν πραότητα του, τὴν ταπεινοφροσύνη του καὶ τὴν χρηστότητα τοῦ ἤθους του. Βασίλευσε ἐπὶ 33 ἔτη καὶ τέλος ἐκοιμήθη εἰρηνικά. Τάφηκε στὴν Μονὴ τοῦ Σωτήρος ποὺ ὁ ἴδιος εἶχε κτίσει.

Άγ. Ιωάννης ὁ Μπράνκοβιτς ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας καὶ οἱ γονεῖς αὐτοῦ Στέφανος καὶ Ἀγγελίνα (15ος-16ος αἰῶνας, 10 Δεκεμβρίου).

ΑΓΙΟΙ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΥ ΚΑΤΑΤΑΧΘΗΚΑΝ ΣΤΟΥΣ ΟΣΙΟΥΣ

Άγ. Ιωάννης ὁ Χοζεβίτης (8 Ἰανουαρίου). Ἐμόνασε στὴν μονὴ τοῦ Χοζεβᾶ.

Άγ. Ιωάννης ὁ Καλυβίτης (15 Ἰανουαρίου). Γεν-

νήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις αρχές του 5ου αιώνα από πλούσιους γονείς τον Εὐτρόπιο που ήταν συγκλητικός και την Θεοδώρα. Ἡ ἀγάπη του για τὸν μοναχικό βίο τὸν ἔκανε νὰ ἐγκαταλείψει τὴν καλοπέραση τοῦ πατρικοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ πάει νὰ ζήσει τὴν σκληρὴ ζωὴ τοῦ Μοναχοῦ στὴν Μονὴ Ἀκοιμήτων. Ἡ ἀγάπη ὁμως γιὰ τοὺς γονεῖς του τὸν ἔκανε νὰ φύγει ἀργότερα ἀπὸ τὸ Μοναστήρι ἀφοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια τοῦ Ἡγουμένου καὶ νὰ ξαναγυρίσει κοντὰ στὸ πλούσιο πατρικὸ σπίτι. Δὲν πῆγε ὁμως νὰ μείνει μέσα σὺν ἀνέσεις τοῦ σπιτιοῦ ἀλλὰ ἔξω ἀπ' αὐτὸ σὲ μιὰ μικρὴ φτωχικὴ καλύβα, γι' αὐτὸ ἔλαβε καὶ τὴν ἐπωνυμία Καλυβίτης. Μετὰ ἀπὸ τρία χρόνια ἀσκητικῆς ζωῆς ἐκοιμήθη εἰρηνικά.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ υἱὸς τοῦ Ἁγ. Ξενοφάντος (26 Ἰανουαρίου). Ὁ Ξενοφὼν ἦταν ἓνας πλούσιος Κωνσταντινοπολίτης μὲ τὸν τίτλο τοῦ Συγκλητικοῦ. Ἦταν πολὺ εὐσεβὴς χριστιανός, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ σύζυγός του Μαρία καὶ τὰ δύο τους παιδιά ὁ Ἀρκάδιος καὶ ὁ Ἰωάννης.

Ὅλη ἡ οἰκογένεια πατέρας, μητέρα καὶ τὰ δύο παιδιά ἀφοῦ πούλησαν τὴν μεγάλη περιουσία τους καὶ τὴν διέθεσαν στοὺς φτωχοὺς μετὰ ἀκολούθησαν τὸν μοναχικὸ βίο καὶ διέπρεψαν σ' αὐτόν.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ἐν Λυκῷ Θηβαΐδος (6 Φεβρουαρίου). Ἐμόνασε στὴν ἔρημο, στὰ μέρη τῆς Θηβαΐδος Αἰγύπτου κοντὰ στὴν πόλη Λυκῷ. Σὲ ἡλικία 40 ἐτῶν μπήκε μέσα στὸ κελλί του καὶ ἔμεινε σ' αὐτὸ ἄλλα 40 χρόνια. Ἀφοῦ δὲ διέπρεψε στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, σὲ μεγάλη ἡλικία ἐκοιμήθη εἰρηνικά.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος προφήτης (6 Φεβρουαρίου). Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἁγίου Βαρσανουφίου. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ Ἅγιοι, Διδάσκαλος καὶ μαθητῆς γιορτάζουν ἐπίσης σὺν 6 Φεβρουαρίου.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ θεριστῆς (23 Φεβρουαρίου). Καταγόταν ἀπὸ τὸ Παλέριο τῆς Σικελίας καὶ ἔζησε τὸν ἑνδέκατο αἰώνα.

Ἁγ. Ἰωάννης καὶ οἱ λοιποὶ Μωϋσῆς, Ἀντίοχος καὶ Ἀντωνίνος (23 Φεβρουαρίου). Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης καὶ οἱ λοιποὶ Ἅγιοι ἦταν ἀσκητὲς στὴν Συρία τὸν πέμπτο αἰώνα. Ἐκαναν πολὺ αὐστηρὴ ἀσκητικὴ ζωὴ μακρὰ ἀπὸ τὸν κόσμον ἐπάνω στὰ βουνά. Μετὰ ἀπὸ πολυχρόνια πνευματικὴ ἀσκησιὴ ἐκοιμήθησαν εἰρηνικά.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Κασσιανὸς (29 Φεβρουαρίου). Ὁσιος. Ἡγέτης μοναστῶν (365-435).

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ἐν τῷ φρέατι (15 Μαρτίου καὶ 30 Μαρτίου). Προερχόταν ἀπὸ πλούσια καὶ εὐσεβῆ οἰκογένεια. Πολὺ νέος ἀποχωρίστηκε ἀπὸ τὴν μητέρα του καὶ τὴν ἀδελφὴ του καὶ πῆρε τὸ δύσκολο δρόμον τοῦ ἀσκητισμοῦ.

Μέσα στὴν ἔρημον ἀφοῦ ἔλαβε τὶς εὐχὰς κάποιου εὐσεβοῦς Μοναχοῦ μετὰ συνέχισε τὴν πορεία του πη-

γαίνοντας σὲ βαθύτερη περιοχὴ τῆς ἐρήμου. Τελικὰ μπήκε μέσα σὲ ἓνα βαθὺ ξεροπήγαδο ὅπου ἐκεῖ παρέμεινε ἀσκητεύων, ἐπὶ 10 ὀλόκληρα χρόνια, γι' αὐτὸ καὶ λέγεται Ἰωάννης ὁ ἐν τῷ φρέατι. Σὲ νέα ἡλικία ἐκοιμήθη εἰρηνικά.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ἐν Ρουφινιάναις (16 Μαρτίου).

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ συγγραφέας τῆς Κλίμακος, ὁ Σιναΐτης (30 Μαρτίου). Ὑπῆρξε μέγας ἀσκητὴς καὶ σοφὸς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν νεαρή του ἡλικία. Στὰ χρόνια τοῦ Ἰουστίνου τοῦ Β' (565-578) πῆγε στὸ ὄρος Σινὰ γιὰ νὰ γίνῃ ἀσκητὴς μακρὰ ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλότητα τοῦ κόσμου. Εἶναι ὁ συγγραφέας τῆς περιφημοῦς βίβλου «Κλίμαξ» ποὺ ἀπέβη τὸ εὐαγγέλιον τῶν ἀσκητῶν. Ἐπίσης ἔγινε Ἡγούμενος τῆς Μονῆς Σινὰ. Ἡ μνήμη του τιμᾶται σὺν 30 Μαρτίου. Ἀλλὰ ὑπάρχει καὶ ἡ κινήτῃ ἑορτῇ του τὴν Δ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ἡσυχαστῆς (18 Ἀπριλίου). Ὑπῆρξε μαθητὴς τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διδασκάλου του ἐμόνασε καὶ στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγ. Χαρίτωνος στὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐζήσε τὸν ἑνάτον αἰώνα.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ παλαιολαυρίτης (20 Ἀπριλίου). Ἐζήσε κι αὐτὸς στὴν Μονὴ τοῦ Ἁγ. Χαρίτωνος στὰ Ἱεροσόλυμα.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ ψυχαιτῆς (7 Μαΐου). Ἐζήσε τέλη ὀγδόου καὶ ἀρχὲς ἐνάτου αἰώνα. Ἀγωνίστηκε ἐναντῖον τῶν εἰκονομάχων καὶ γι' αὐτὸ ὑπέστη ἔξοριες καὶ φυλακὲς.

Ἁγ. Ἰωάννης τοῦ Ζενταζίνσκου καὶ οἱ δώδεκα μαθητῆς του (7 Μαΐου). Ἀσκήτεψε στὸ ὄρος Ζάντεν καὶ ἀπ' αὐτὸ πῆρε τὴν ἐπωνυμία Ζενταζίνσκου. Γεννήθηκε σ' ἓνα χωριὸν κοντὰ στὴν Ἀντιόχεια στὰ τέλη τοῦ 5ου αἰώνα. Ἐγινε μοναχὸς στὴν νεανικὴ του ἡλικία. Στὴν ἀρχὴ πῆγε σὲ ἓνα Μοναστήρι ὅπου διέπρεψε στὴν μοναχικὴ ζωὴ μὲ τὶς ἀρετὲς του καὶ ἔκανε ἀκόμη καὶ θαύματα σὲ ἀσθενεῖς. Μετὰ ὁμως ἀναχώρησε ἀπὸ τὸ Μοναστήρι μὲ ὀρισμένους ὑποτακτικούς του γιὰ νὰ ἐπιδοθεῖ πρὸ ἀπερίσπαστος σὲ ἐντονότερη πνευματικὴ ἀσκησι.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Ἴβηρ, ὁ πατέρας τοῦ ὁσίου Εὐθυμίου (13 Μαΐου). Εἶχε υἱὸν τὸν ἅγιον Εὐθύμιον, ποὺ εἶναι ὁ ἰδρυτὴς τῆς περιφημοῦς Μονῆς τῶν Ἰβήρων στὸ Ἅγιο Ὄρος καὶ ἀσκήτευσεν κι αὐτὸς στὴν ἴδια Μονή.

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Κτίτωρ τῆς Νέας Μονῆς στὴν Χίο (20 Μαΐου). Ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης μαζί μὲ τὸν Ἅγιο Νικήτα καὶ τὸν Ἅγιο Ἰωσήφ εἶναι οἱ κτίτορες τῆς νέας Μονῆς Χίου (10ος-11ος αἰώνας).

Ἁγ. Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων ὁ Ρώσος (23 Μαΐου). Ἀνάμεσα στοὺς Ἁγίους τοῦ Ροστόβ καὶ Γιαροσλάβ συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἅγιος αὐτὸς Ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος Ἐλεήμων. (Συνεχίζεται)

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

(Έμπειρική έρευνα σ' ένα σχολείο Έπαρχίας)*

Τών θεολόγων καθηγητών

ΙΩΑΝΝΗ Μ. ΠΕΡΡΑΚΗ - ΕΛΕΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΕΛΟΥ

Άξιζει νά αναφερθεῖ ὅτι τέτοιες ἀπαντήσεις ἔδωσαν κυρίως παιδιὰ τοῦ Λυκείου (11), δείγμα ἄλλωστε τῆς ὠριμότερης τους σκέψης, ὅπως μιὰ μαθήτρια τῆς Α' Λυκείου πού ἀναφέρει: «τὸ νὰ νηστεύεις δὲν εἶναι νὰ ἀποφεύγεις τὰ ὑλικά ἀγαθὰ ἀλλὰ τὰ ψυχικά. Μ' αὐτὸ θέλω νὰ πῶ τὶς βρισιὲς καὶ τὰ ἄλλα κακά. Τώρα νηστεύω γιατί αἰσθάνομαι ψυχικά ὅτι γαληνεύω, ὅτι φεύγει ἀπὸ μέσα μου τὸ κακό». Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι κάποια παιδιὰ (9 συνολικά, 6 ἀπὸ τὸ Λύκειο καὶ 3 ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο) κάνουν στίς ἀπαντήσεις τους σαφῆ διάκριση μεταξὺ σωματικῆς καὶ ψυχικῆς νηστείας, ὅπως ἀναφέρουν, δίνοντας μάλιστα καθαρὰ τὸ προβάδισμα στὴ δεύτερη. Διακρίνουν ἔτσι τὴ νηστεία τῶν φαγητῶν (σωματικῆ) ἀπὸ τὴ νηστεία τῶν πράξεων, τῶν λόγων καὶ τῶν σκέψεων (ψυχικῆ) πού βεβαίως εἶναι καὶ ἡ σημαντικότερη.

Μιὰ ἄλλη ομάδα παιδιῶν (10 παιδιὰ, ποσοστὸ 16%) βλέπει τὴ νηστεία ὡς ἔκφραση τῆς πίστεως τους, ὡς μιὰ τιμὴ καὶ μιὰ μικρὴ θυσία πρὸ τοῦ Θεοῦ, «ἓνα μικρὸ δείγμα εὐγνωμοσύνης γιὰ τὰ ὅσα πέρασε γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσει ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες», ὅπως ἀναφέρει μιὰ μαθήτρια τῆς Α' Λυκείου, ἢ ὡς ἔκφραση λύτης γιὰ τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ – κυρίως τὸ Πάσχα. Μιὰ πιὸ ρηχὴ εἰκόνα γιὰ τὴ νηστεία ἔχει μιὰ ἄλλη ομάδα παιδιῶν (10 παιδιὰ, τὰ 6 τοῦ Λυκείου), πού θεωροῦν τὴ νηστεία ὡς μιὰ προσταγὴ τοῦ Θεοῦ, κάτι πού ἔχουν συνηθίσει ἀπὸ μικροὶ νὰ κάνουν καὶ πού πρέπει νὰ γίνεται ἢ ὅτι ἀπλὰ εἶναι κάτι καλὸ γιὰ τὸν ἑαυτό τους. Ὑπάρχουν καὶ μερικὰ παιδιὰ τοῦ Λυκείου πού θεωροῦν τὴ νηστεία ὡς κάτι καταπιεστικό, κάτι πού ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸ κατεστημένο, καὶ ἐδῶ μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ ὑπονοοῦν ἴσως σὲ ἓνα βαθμὸ τὴν οἰκογένειά τους, ἂν καὶ τελικὰ αὐτὸ δὲν τοὺς ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ νηστεύουν, ὅπως ἀποκαλυπτικά ἀναφέρει ἓνας μαθητῆς τῆς Α' Λυκείου: «Νηστεύω πιὸ πολὺ γιατί αὐτὸ μᾶς ἔχει ἐπιβληθεῖ ἀπ' τὸ κατεστημένο, ἀλλὰ αὐτὸ δὲ σημαίνει ὅτι στὴ νηστεία ἀπέχω μόνο ἀπ' τὰ ἀρτήσιμα φαγητά!» Τέσσερα παιδιὰ (ποσοστὸ 6%) ἐπίσης συνδέουν τὴ νηστεία μὲ τὴ σωματικὴ ὑγεία, βλέποντας σ'

αὐτὴ μιὰ εὐκαιρία ἀποτοξίνωσης, ἐνῶ τέλος δύο μόνο παιδιὰ φαίνεται ὅτι συνέλαβαν τὸ βαθύτερο νόημα τῆς νηστείας ὡς ἐγκράτειας, ὡς μέσο ἄσκησης δηλαδὴ πού ὀδηγεῖ στὴν ἀποδέσμευση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὶς ὅποιες ὑλικὲς ἐξαρτήσεις, ὅπως πολὺ ὠραία ἀναφέρει μιὰ μαθήτρια τῆς Γ' Γυμνασίου: «Νηστεύω γιατί ἡ νηστεία ἐθίζει τὸν ἄνθρωπο νὰ εἶναι ἐγκρατῆς καὶ σὲ ἄλλα πράγματα ἐκτὸς ἀπὸ τὸ φαγητό».

Τὸ πόσο ἡ οἰκογένεια ἐπιδρᾷ στὴ διαμόρφωση τῆς πρακτικῆς ἐνὸς ἐφήβου ὡς πρὸς τὴ νηστεία γίνεται πραγματικὰ σαφὲς ἀπὸ τὶς ἀπαντήσεις τῶν παιδιῶν. Τὰ παιδιὰ νηστεύουν γιατί ἔτσι τοὺς ἔμαθαν στὸ σπίτι, ἔτσι συνηθίσαν ἀπὸ μικροί. «Νηστεύω, ὄχι ὅμως συχνά, γιατί ἔτσι μοῦ ἔχουν μάθει», ὁμολογεῖ ἓνας μαθητῆς τῆς Γ' Γυμνασίου, ἐνῶ μιὰ μαθήτρια τῆς Α' Λυκείου δὲν πολυκαταλαβαίνει τὴ νηστεία, ὅμως νηστεύει γιατί ἔτσι συνηθίσει ἀπὸ μικρὴ ὅπως ἀναφέρει: «Νηστεύω γιατί ἔτσι ἔχω συνηθίσει ἀπὸ μικρὴ. Νομίζω πὼς εἶναι κάτι πού πρέπει νὰ γίνεται». Ἀκόμα κι ὅταν δὲ νηστεύουν, δὲ νηστεύουν γιατί ἡ οἰκογένειά τους δὲν τοὺς ἔμαθε, ὅπως παραδέχεται ἓνας μαθητῆς τῆς Α' Γυμνασίου: «Δὲ νηστεύω συνηθῶς γιατί δὲν ἔχω συνηθίσει ὥστε νὰ νηστεύω». Δὲ λείπουν βέβαια κι οἱ περιπτώσεις πού οἱ γονεῖς πιέζουν τὰ παιδιὰ τους νὰ νηστεύουν, κυρίως γιὰ νὰ κοινωνήσουν, ὅπως χαριτωμένα ἀποκαλύπτει ἓνας μαθητῆς τῆς Β' Γυμνασίου: «Ἐγὼ νηστεύω μόνο τὰ Χριστούγεννα καὶ ἅμα δὲ νηστεύω, θὰ νηστεύω τὸ Πάσχα μὲ τὸ ζόρι». Τὰ παιδιὰ μπορεῖ νὰ γκρινιάζουν ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τελικὰ γίνεται αὐτὸ πού θέλουν οἱ γονεῖς τους. Ἐτσι ὅμως, χωρὶς κάποιος νὰ τοὺς ἐξηγήσει τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς νηστείας, πολλὰ παιδιὰ φτάνουν στὴν ἀμφισβήτηση, ὅπως ἓνας μαθητῆς τῆς Α' Λυκείου πού λέει: «Τὶς περισσότερες φορὲς νηστεύω γιατί ἐπιβάλλεται. Ἡ δική μου ὅμως ἄποψη εἶναι πὼς ἡ ὑλικὴ νηστεία δὲν εἶναι ἀπαραίτητη μπροστὰ στὴν ψυχικὴ νηστεία. Ἡ ἀπόφαση γιὰ τὸ ἂν θὰ νηστεύεις εἶναι ἐντελῶς προσωπικὴ. Ὑπάρχουν ὅμως φορὲς πού νηστεύω γιατί νιώθω πὼς πρέπει νὰ γίνει».

* Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 159 τοῦ ὑπ' ἀρ. 8 τεύχους.

(Συνεχίζεται)

Για το θέμα τών ταυτοτήτων

και την αναγραφή ή μη του θρησκειύματος σ' αυτές μεταφέρουμε εδώ τα κύρια σημεία σχετικού δημοσιεύματος τής εφημερίδος «Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο» (έκδοση τής ΕΟΚ στην ελληνική γλώσσα):

Η Όλομέλεια, λοιπόν, του Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου με πλειοψηφία 139 ψήφων (48 κατά, 1 άποχή) ενέκρινε κοινό ψήφισμα πέντε πολιτικών ομάδων, με το όποιο «άπευθύνει **έκκληση** στην

Του κ. **Ευαγγέλου Π. Λέκκου**

έλληνική κυβέρνηση να τροποποιήσει όριστικά τις σημερινές νομικές διατάξεις, ώστε να καταργηθεί **έντελώς** κάθε αναφορά, **άκόμη και προαιρετική**, του θρησκειύματος στο νέο ελληνικό δελτίο ταυτότητας, και να μη ενδώσει στις πιέσεις που ασκούνται σήμερα στην Ελλάδα εκ μέρους τής όρθόδοξης Ίεραρχίας, ούτε στον ύπερθεματισμό του εθνικισμού».

Η εφημερίδα, στη συνέχεια, παραθέτει τις θέσεις που εξέφρασαν οι Έλληνες Εύρωβουλευτές στην Όλομέλεια: Ο κ. **Εφραιμίδης** έριξε ευθύνης στις κυβερνήσεις που διατήρησαν αυτή «την άνελεύθερη διάταξη», ενώ τόνισε ότι «ή Όρθοδοξία δέν έχει ανάγκη να προστατευθεί από τέτοιες ύποπτες διατάξεις,... ότι ποτέ δέν επιδόθηκε σε προσηλυτισμό, ούτε έχει άναμιχθεί σε ύποπτες έμπορικές ή χρηματιστηριακές δραστηριότητες και γι' αυτό άπολαμβάνει **του άπόλυτου σεβασμού** από το σύνολο του ελληνικού λαού».

Ο κ. **Χατζηγεωργίου** τόνισε ότι ή ελληνική κυβέρνηση πήρε την άπόφαση για προαιρετική αναγραφή του θρησκειύματος, στην προσπάθειά της να συμβαδίσει με τους άλλους κοινοτικούς εταίρους, ενώ σημείωσε ότι από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, «στις ταυτότητες τών Έλλήνων άναγραφόταν το θρήσκευμα **και ποτέ** δέν δημιουργήθηκε **κανένα πρόβλημα**».

Ο κ. **Αλαβάνος** τάχθηκε ύπερ τής κοινής προτάσεως του ψηφίσματος για μη αναγραφή του θρησκειύματος, γεγονός που θα έχει, καθώς είπε, την ύποστήριξη και όσων βιώνουν το πνεύμα τής ελληνικής Όρθοδοξίας, «που έχει στηριχθεί πάντοτε σε μιá αντίληψη έλευθερίας του άτομου, έσωτερικότητας και άνοχής άπέναντι στα

άλλα θρησκειύματα». Η Όρθοδοξία, πρόσθεσε, δέν ήταν πρωταγωνιστής αλλά θύμα τών θρησκευτικών σταυροφοριών.

Ο κ. **Παπαγιαννάκης** είπε ότι ή έμμογή τής Ίεραρχίας «δέν έχει σχέση με θρησκευτικά ζητήματα, αλλά με την προσπάθεια ν' άποφευχθεί ό διαχωρισμός Έκκλησίας και Κράτους, ιδιαίτερα σήμερα, σε άγαστη συνεργασία με τον ύπερ-θνικισμό».

Άπό τους ξένους, ό Γάλλος Schwarzenberg δήλωσε ότι «θα τρίζουν τα κόκκαλα του Ίηράκλειτου και τών έπικουρείων, διότι ή ελληνική κυβέρνηση θεωρεί ότι ελληνισμός ίσον χριστιανισμός», ό Όλλανδός Van der Waal κατηγορησε την Όρθόδοξη Έκκλησία ότι έκμεταλλεύεται τη δεσπόζουσα θέση της και ότι ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο... (άκουσον) παρεμποδίζει την έλεύθερη θρησκευτική έκφραση τής προτεσταντικής μειονότητας!

Ο κ. **Νιάνιας** άντέκρουσε την άποψη αυτή τονίζοντας ότι το 97% του πληθυσμού στην Ελλάδα είναι όρθόδοξοι και δέν έχουν λόγους να καταπιέζουν το 3%, το όποιο, αντίθετα, **έκμεταλλεύεται** το θέμα με το δελτίο ταυτότητας για να δημιουργήσει πρόβλημα στην ελληνική κυβέρνηση.

Και παρακαλώ να προσεχθεί ή δήλωση προς το Σώμα του Έπιτρόπου Vanni d' Archirafi. Είπε: «Άντιλαμβάνεται ή Έπιτροπή, ότι ύπάρχει κάποιο πρόβλημα, αλλά δέν μπορεί παρά να διαπιστώσει ότι το θέμα ύπάγεται στην **άρμοδιότητα τών κρατών - μελών** και ότι ή Συνθήκη του Μάαστριχτ **δέν άλλαξε τίποτε** όσον άφορά στις δικαιοδοσίες τών κρατών - μελών στα θέματα αυτά»!

Όταν, λοιπόν, όμολογείται και μέσα στο Εύρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι ή Όρθοδοξία άπολαμβάνει του άπόλυτου σεβασμού από το σύνολο του ελληνικού λαού, ότι ποτέ δέν δημιουργήθηκε σε κανέναν πρόβλημα από την αναγραφή του θρησκειύματος στις ταυτότητες, ότι ή ελληνική Όρθοδοξία ήταν θύμα τών παντός είδους σταυροφοριών και σήμερα άκόμη τών προσηλυτιστών κι ότι καμιά δέσμευση ύπάρχει από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ για μη αναγραφή του θρησκειύματος, διερωτάται κανείς προς τί αυτή ή έπιμονή να άπεμπολήσουμε τα έλληνορθόδοξα πιστεύω μας, κάνοντας άπλώς το χατήρι τών γνωστών κέντρων που θα ήθελαν τη διάσπαση του

✧ Ειδήσεις • Γεγονότα • Έκδόσεις ✧

συνεκτικού δεσμού Έλληνισμού και Όρθοδοξίας.

Υ.Γ. Για το ζήτημα τών ταυτοτήτων ή 'Ι. Σύνοδος εξέδωσε τὸ 4σέλιδο φυλλάδιο «Πρὸς τὸ Λαὸ» (Ἀριθ. 19-Μάιος 1993), μὲ τίτλο «Ύψιστη ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ ματαιωθοῦν τὰ σχέδια κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ» καὶ περιεχόμενο τὸ κείμενο τῆς ὑπ' ἀρ. 2550/12.5.93 ἐγκυκλίου τῆς.

Ἐκδηλώσεις

- Ἐντυπωσιακὲς σὲ ὄγκο καὶ ἑλληνορθόδοξο παλμὸ ἦταν οἱ Γιορτὲς Νεολαίας ποὺ ὀργάνωσαν οἱ Ἱερὲς Μητροπόλεις **Νικαίας** (στὸ Κατράκειο θέατρο - 16 Μαΐου) καὶ **Πειραιῶς** (στὸ Βεάκειο θέατρο, 22 καὶ 23 Μαΐου). Ἡ τῆς Πειραιῶς, 14ῃ κατὰ σειρά, μεταδόθηκε τηλεοπτικὰ καὶ τὶς δύο ἡμέρες, ἀπὸ τὴν JUNIORS TV.

- Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετείχε, μὲ περίπτερά τῆς, στὶς **Ἐκθέσεις Βιβλίου** τόσο τοῦ Ζαπτείου (7-23 Μαΐου) ὅσο καὶ τοῦ Πεδίου τοῦ Ἄρεως (4-23 Μαΐου).

- **Συμφωνία Βυζαντινῆς Μουσικῆς** διοργανώθηκε ἀπὸ τοὺς πρωτοψάλτες Θ. Βασιλικὸ καὶ Π. Σουσουίνη, μὲ τὴ συνοδεία Ἴσοκρατῶν καὶ τὴ συνεργασία τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας στὸ κινηματοθέατρο «Παλλὰς» (Ἀθήνα - 17 Μαΐου). Τοὺς ὕμνους ἀνέλυε ὁ λυκειάρχης Γ. Ἀγγελινάρας.

- **Ἐκθεση** σύγχρονης **Ἀγιογραφίας** ἀπὸ τὴ συλλογὴ εἰκόνων τῆς Ἑλένης Πρωτοπαπαδάκη - Παπακωνσταντίνου ἐγκαινιάστηκε στὸ Μουσεῖο Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Τέχνης (Κυδαθηναίων 17 - Πλάκα) καὶ θὰ διαρκέσει ἕως 31 Ὀκτωβρίου 1993. Ἐκτίθενται εἰκόνες καὶ τῶν Γ. Νικολακοπούλου, Γ. Μποζᾶ καὶ Ἄναστ. Καθαροπούλου. Ὁρες ἐπισκέψεων 10 π.μ. - 2 μ.μ. (ἐκτὸς Δευτέρας).

- Τὸ **Ἴδρυμα Νεότητος** τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὀργάνωσε μὲ μεγάλη ἐπιτυχία ἐκδηλώσεις, τὴν Κυριακὴ 30 Μαΐου, μὲ θέμα «Μνήμη ΚΠόλεως (1453-1993) καὶ Ἡμερίδα γιὰ τὰ Βαλκάνια», κατὰ τὸ ἀκόλουθο πρόγραμμα:

Στὸν 1. ναὸ **Φανερωμένης Χολαργοῦ**:

Διορθόδοξο Συλλεῖτουργο προεξάρχοντος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, συμπαραστατουμένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μαυροβουνίου κ. Ἀμφιλοχίου Ράντοβιτς, Μπάτσκας κ. Εἰρηναίου Μπούλοβιτς, Ἐρζεγοβίνης κ. Ἀθανασίου Γιέφ-

τις, Μολδαβίας κ. Δανιὴλ Σιουμποτέα καὶ Κρουπνικίου κ. Ναθαναήλ. Στὸ **Ξενοδοχεῖο «Κάραβελ»**, ἡμερίδα μὲ θέμα: «Ἡ Ὁρθοδοξία ὡς συνεκτικὸς δεσμὸς τῶν Ὁρθοδόξων Βαλκανικῶν Λαῶν - Τὸ ὄραμα μίας Ὁρθοδόξου Βαλκανικῆς Κοινοπολιτείας» καὶ ὁμιλητὲς τοὺς ἀνωτέρω προσκεκλημένους Σεβ. Μητροπολίτες ὡς καὶ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες κ.κ. Δ. Γόννη, Κ. Χολέβα, Γ. Ἀλεξάνδρου, Π. Λυριντοῦ καὶ Β. Ξυδιᾶ.

Ἐκδόσεις

- Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, **«Νεανικοὶ Προβληματισμοί»**, (Πρακτικὰ Πανελληνίου Συνεδρίου Στελεχῶν Νεότητος Ἱ. Μητροπόλεων, 16-17.5.1992). Ἐπιμέλεια ἀρχιμ. Μακ. Φιλοθέου. Σχῆμα 14Χ21, σσ. 112.

- Ὁσίου Θεοφάνους τοῦ Ἐγκλείστου, **Ἀπάνθισμα Ἐπιστολῶν**, μτφρ. ἀρχιμ. Τιμοθέου, καθηγουμένου Ἱ. Μ. Παρακλήτου. Ἐκδοση ΣΤ', σχῆμα 14Χ21, σσ. 174.

- Στυλ. Γ. Παπαδοπούλου, **Ὁ μακαριστὸς Ἰάκωβος Τσαλίκης**, ἠγούμενος Ἱ. Μ. Ὁσίου Δαβὶδ τοῦ Γέροντος. Ἐκδοση τῶν πατέρων τῆς Ἱ. Μονῆς. Ἀθήνα 1992, σχῆμα 14Χ21, σσ. 212.

- Θεοτέκνης Μοναχῆς, **Στὸ βράχο τῆς ἰσαγγελίας πολιτείας** - Οἱ Ἅγιοι κτίτορες τοῦ Βαρλαάμ. Ἐκδοσις Ἱ. Μονῆς Ἁγίων Πάντων - Βαρλαάμ Μετέωρα. Σχῆμα 14Χ21, σσ. 192.

- **Εἶσαι χριστιανὸς ὀρθόδοξος; Σ' ἐνδιαφέρει...** (Ἡ Ὁρθοδοξία μὲ λίγα λόγια καὶ πολλὰ σκίτσα. Μετάφρ. ἀπὸ τὴ ρωσικὴ, (τὸ πρωτότυπο φινλανδικά). Ἐκδοση «Χριστ. Στέγης Καλαμάτας». Σχῆμα 14Χ21, σσ. 32.

- Πρωτοπρ. Σωτ. Μακρυστάθη, **Ἡ ἁγία Ὑπομονή, Ἱστορία καὶ ἀσματικὴ Ἀκολουθία**, Ἀθήναι 1993. Σχῆμα 14Χ21, σσ. 128.

- Μητροπ. Κυροβογκράντ καὶ Νικολάεφ Νέστορος, **Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὴν Καμτσάτκα** (ἀπόδοση ἀπὸ τὰ ρωσικά). Ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου Ὁρωποῦ, σχῆμα 17Χ24, σσ. 304.

- Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Σ. Βλάχου, **Ρωμιοὶ σὲ Ἀνατολὴ καὶ Δύση** - μικρὴ προσέγγιση. Ἐκδοση Ἱ. Μονῆς Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου (Πελαγίας). Ἀθήνα 1993, σχῆμα 12Χ19, σσ. 216.

- Πρωτ. Γεωργ. Δ. Μεταλληνοῦ, **Ὁ ἀπ. Παῦλος στὴν Κεφαλληνία** (ἡ ἀνακάλυψη τοῦ Dr. H. Warnecke καὶ ἡ σημασία τῆς). Ἐκδ. Ἱ. Μητρ. Κεφαλληνίας, Ἀθήνα 1993, σχῆμα 14Χ21, σσ. 80.